

Uredništvo in upravnitvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“
izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.
Rokopisi se ne vračajo.
Z uredništvom se more govoriti
vsek dan od 11.—12. ure dopold.
Telefon št. 113.

STRAŽA

Naročnina lista:
Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrt leta 3 K
Mesečno 1 K
Posamezne številke 10 v.
Zunaj Avstrije celo leto 17 K.
Inserati ali oznanila
se računijo s 15 vin. od Gredac
potvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 135.

Maribor, dne 25. novembra 1910.

Letnik II.

Jesenska parlamentarna kampanija.

Dunaj, 24. nov.

Danes se je pričelo jesensko zasedanje državnega zbora. Ne da se še reči, kakšen bo potek zasedanja. Prva seja je bila prav živahna. Zbornica je bila koj v začetku seje polna, ker še odseki, razven draginjskega, niso imeli sej. Novoizvoljeni poslanci so naredili obljubo. Zapisnikar (dr. Benkovič) je prečital slovensko formulo za obljubo, nakar sta dr. Verstovšek in Jarec v slovenskem jeziku obljubila. Vsi slovenski poslanci so prišli vsled tega vstopa dveh novih tovarišev s cveticami v zbornico.

Budžetni odsek, v katerem so ob odgojenju slovenski poslanci obstruirali, še ni sklican. Bržkone tudi ne bo, dokler ni prvo čitanje budžetnega provizorija v plenumu rešeno, kar se zgodi do 8. decembra. Ali se bo potem kot prva točka dnevnega reda v odseku določila italijanska fakulteta ali pa budžetni provizorij, je danes še negotovo. V seji načelnikov danes dne 24. t. m. so sicer Italijani stavili to zahtevo, ali baron Chiari je odgovoril, da se bo to odločilo drugod, ne pa v seji načelnikov. Baron Bienenrth je v seji načelnikov samo izrazil željo, da se vprašanje italijanske fakultete kmalu reši, a kako si to misli, o tem se ni izrazil. Vkljub temu mu je Conci med splošnim posmehom načelnikov izrekel zahvalo za te besede.

Kalendarij za seje poslanske zbornice je tako projektiran: do sobote inkluzivno je debata o skrbi za ceno delavskega stanovanja. Nedelja in ponedeljek sta prosta. V torek je debata o draginji živil. V sredo se začne debata o budžetnem provizoriju, ki bo trajala bržkone do 8. dec.

Slovenski poslanci so stavili naslednja vprašanja in predloge:

Dr. Korošec je stavil nujni predlog za podpore onim, ki so bili letos poškodovani po toči v okrajih Rogatec, Šmarje in Kozje.

Dr. Karl Verstovšek je vložil nujni predlog za po toči poškodovane posestnike v občinah: Št. Vid, Razborje v slovenjgraškem okraju, Škale, Topolščica in Šoštanj (okolica) v šoštanjskem okraju.

Dr. Verstovšek je stavil tudi interpelacijo na justičnega ministra dr. Hohenburgerja glede naravnost turških razmer pri sodiščih na Spodnjem Štajerskem. Interpelacija obširno opisuje neznosno stanje, pod katerimi ječi slovensko ljudstvo radi nemškutarskega sodnijskega osobja. Zlasti se poziva justično ministrstvo, da ukrene potrebno, da se slovenske izpovedbe vedno protokolirajo slovenski.

Po zaprisegi novoizvoljenih poslancev, ki jo omenjamo v začetku, se je predsednik toplo spominjal petero v zadnjem času umrlih članov zbornice in sicer poslancev Gabelna, Withalma, Gröblla, Pergelta in Bjelačinoviča.

Nato je imel finančni minister Bilinski svoj eks-poze; današnji sejl je namreč bil predložen proračun za 1911, in tega je skušal minister motivirati in braniti. Bilinskijev govor je bil zelo suhoparen in ga je zbornica vzela hladno na znanje.

Prva točka dnevnega reda je bilo poročilo draginjskega odseka glede draginje. Kot prvi je govoril nemški socialdemokrat Glöckel. Med njegovim govorom in ob koncu je prišlo do ostrih spopadov med socialnimi demokrati in nemškimi radikali. Ko je Glöckel končal, so vzdignili socialdemokrati demonstrativen hrup proti vladi. Slišali so se klici kakor: Bienenrthova vlada spada na vešala! Treba bo začeti govoriti portugalsko! Živio revolucija! Ti klici so razburili patriote kakor sta Wolf in Stransky in prišlo je do burnih nastopov.

Ko se je šum pomiril, je dobil besedo katoliško-narodni Čeh Horsky, ki je opozarjal na nevarnost, katera nastane radi slabih delavskih stanovanj posebno ob času kužnih bolezni.

Govorila sta še Čeh Svoboda in Nemeč Kraus, nakar je bila debata prekinjena.

VII.

Kako je Pavliha s papežem govoril.

Pavliha pride na svojem potovanju tudi v Rim. Mračilo se je že, ko pride v mesto. Ker je bil zmuden od dolge hoje, jo krene v gostilno. Tisto gostilno je imela vdova. Pavliha se ji je zdel tuj človek, zato ga vpraša, odkod prihaja in kaj da išče v Rimu. Odgovori ji, da bi rad govoril s papežem.

„Kaj boš ti „sirotej“ govoril s papežem“, pravi gostilničarka. „Jaz sem celo svoje življenje v večnem mestu, pa še nikoli nisem mogla govoriti z njim.“

„Boš pa videla, da bom govoril z njim. Staviva sto goldinarjev!“, odgovori Pavliha.

In stavila sta vsak po 100 goldinarjev.

„Kje pa bo jutri papež maševal?“ vpraša Pavliha.

„V tisti in tisti cerkvi bo imel mašo z blagoslovom“, mu pravi gostilničarka.

Zjutraj gresta oba v tisto cerkev. Pavliha se prerine skozi množico do oltarja. Ko je bil prvi blagoslov, obrne Pavliha, namesto da bi pokleknil in se trkal na prsi, hrbet oltarju in gleda ljudi. Ravnotako napravi pri povzdigovanju in pri zadnjem blagoslovu.

Papežu se je tako ravnanje čudno zdelo. Zato ga pokliče po sveti maši k sebi v žagrad.

„Kakšen človek pa si ti“, mu pravi, „ali nisi katoličan?“

„Seveda sem.“

„Zakaj pa si tako napravil pri sv. maši?“

„Ker sem tako velik grešnik, da nisem vreden, da bi gledal obličje Gospodovo.“

Papež na to pravi:

„Tako je prav. Ti si dober katoličan.“

„Pa nekaj bi še imel na srcu“, pravi Pavliha, če bi smel povedati.“

„Kaj pa? Le povej!“

„Sinoči sem stavil sto goldinarjev z vdovo go-

Ob koncu seje so različne slovanske stranke izrazile sožalje nad smrtjo grofa Tolstaja. V imenu socialdemokratov je govoril nemški socialdemokrat Pernstorfer. Tudi Zionisti so imeli svojega govornika, to pa radi tega, ker je grofica Tolstoj rojena židinja. Dočim so nekaj judovski časniki hudo napadali Tolstaja in ga blatili na najpodlejši način, pa ga sedaj povzdigujejo v nebesa, ne radi njegovih spisov, kajti ti so ostali isti, ampak radi simpatij z grofico židinjjo. To je židovska solidarnost in disciplina. Da je Zionist govoril, naredilo je na zbornico zelo slab utis.

Led poka.

(Iz krogov razumnosti.)

Prebivalci ob velikih rekah in na obalah jezer si pripovedujejo, da slišijo v tihih pomladnih nočeh, prej ko se začnejo pregibati ogromne ledene plasti, neko bajno in skrivnostno pokanje ledu.

Istotako se slišijo čudni glasovi iz tabora Nar. stranke in vsa znamenja kažejo na to, da se bode kmalu docela zrušila mrzlo-leđena plaz, ki je ležala dosedaj nad našo inteligenco. Nočemo rabiti banalne primere, da zapuščajo podgane potapljačo se ladijo, kajti mi stojimo na stališču, da je vsak brez-značajnej, ki bi ravnal proti svojemu prepričanju in tega si od našega izobraženstva ne moremo misliti. Vzrok, da je že mnogo slovenskih inteligentov zapustilo Narodno stranko in jo še zapuščajo, leži v tem, ker ti možje uvidevajo, da Narodna stranka ne dela tako in se ne ravna po ciljih, katere si je postavila na ustanovnem shodu v Celju dne 8. dec. 1906.

Ta dan se je jasno in odločno izjavilo: mi nismo zoper duhovščino, mi nismo zoper vero. Te besede, katere je zagrmel general dr. Kukovec z glasom notranjega prepričanja med poslušalce, so spravile marsikaterega zmerneža moža pod klobuk Nar. stranke.

Toda njeni ustanovitelji in krušni očetje niso mogli zatajiti svojega brezverskega, prostozidarskega značaja in že čez nekaj tednov so začeli napadati našo duhovščino in se zaletavati v verske nauke in pa cerkvene institucije.

stilničarko, ki je trdila, da ne bom govoril s svetim očetom, jaz pa sem rekel, da bom. Ali je gostilničarka dolžna, da mi izplača teh sto goldinarjev?“

„Seveda ti jih more plačati“, odvrne papež.

„Potem je pa že prav“, reče Pavliha, „srečno in zdravi ostanite!“

„Srečno“, odgovori papež.

VIII.

Pripovedke o vodnem možu.

Če hodiš iz Guštanja po traberški cesti, zapaziš kakih pet minut za trgov dveh velikih skali, ki ležita v Meži tako, da lahko prideš po njih na drugo obrežje. Pod skalama, ki sta povezani ena na drugo, buči Meža. To je „Votla peč.“ Do tukaj je segalo v davnih, davnih časih jezero, po katerem se še dandanes imenuje cerkev „Devica Marija na Jezeru“ pri Prevaljah.

Tukaj je živel svoje dni vodni mož. Vse se ga je balo. Spravil je enkrat lepo Brusnikovo hčer seboj v svoj demantni grad. Dolgo jo je imel pri sebi za ženo. Imela sta že tri otroke. Ker ji je pa začelo postajati dolg čas in ker je grozno ihtela, jo je nekega dne izpustil, da je obiskala svoje stariše pri Brusniku. Morala je pa dati okoli sebe vrv.

„Ko prvokrat potegnem za vrv“, ji naroča divji mož, „se moraš vrniti.“

Nekdo pa je bil pri Brusniku tako prebrisan, da je odrezal hčerki vrv in jo privezal okoli starega hrasta, ki je stal za hišo.

Ko vodni mož prvokrat potegne, se je hrast zmežil. Ko potegne drugokrat, je migal. Ko potegne tretjikrat, ga potegne s koreninami vred v vodo.

Nato prinese vodni mož troje otrok, ki jih je imel z Brusnikovo hčerjo, na suho. Enega je obdržal sam, drugega je dal njej, tretjega pa je pretrgal ter dal pol njej, pol pa je sam imel.

IX.

Če hodiš po isti cesti dalje, prideš pred Blatnikom do Brusnikove peči. Na tej peči, ki ima nekaj

PODLISTEK.

Narodno blago od koroško—štajerske meje.¹

(N. pisal dr. F. K.)

V.

Francozi v Slovenjgradu.

Ko so Francozi vdrl v Slovenjgradec, so se jim meščani postavili v bran. Pograbili so vile, sekire, kose in drugo orodje ter so šli nad nje.

Neki kamnosek pa v naglici vzame omelo za pometanje peči, ker ni imel drugega orodja pri roki, in leti.

Zunaj je stal ravno francoski stotnik. Kamnosek mu pomaže omelo pod nos. Tega kamnoseka so potem baje Francozi ustrelili na trgu, drugim Slovenjgradčanom pa niso nič žalega storili.

VI.

Od kedaj ni več hudiča v Rimu?

Napoleon je bil mogočen gospod. Ko se je polastil Dunaja, se napoti v Rim. Tam pa so bila črna vrata in na njih bel križ. Hotel je vedeti, kaj je to. Vprašal je. Rimljani mu odgovore:

„Tukaj ima papež hudiča vjetega.“

Na vsak način hoče izvedeti, če je to res. Odtrga prva vrata — za njimi so bila še druga — odtrga druga — za njimi so bila še tretja. Lo s silo odpre tretja, pride v hram. Tam zagleda črno pošast. Ko nameri sabljo, začne pošast prositi:

„Preljubi gospod, ne storite mi kaj hudega, jaz sem le navaden „taverhar“, ki sem plačan za to, da tukaj „špektakel“ delam.“

In od tega časa ni več hudiča v Rimu. Preje pa so ga imeli na verigi priklenjenega.

¹ Glej „Stražo“ št. 29. 11. novembra 1910.

Vedno bolj jasno in očitno so stopali na plan celjski framasoni in danes menda ni lahko najti duhovnika na Spodnjem Stajerskem, ki ne bi bil že obmetan z gnojnico iz celjskih listov. Njih strupeno pero napada blaga srca naših starih, v narodni borbi osivelih duhovnikov, ne ustavljajo se pred sivimi lasmi in fresočo se roko, ne prizanesajo mladosti niti mladostni neizkušenosti. Tisočletne verske resnice so jim v posmeh, sveti cerkveni obredi so v njihovih očeh prazen simbolizem. Ferrer in Nathan so njih ideali.

Zato je umevno, da so mnogi pristaši Narodne stranke začeli debelo gledati, ko so čitali take nizkotne duševne proizvode. Polagoma so se začeli odmikati, stopali so vedno bolj v ozadje, nazadnje pa so — izginili.

Najprej so začeli izstopati kmetje; ti so kar trumoma odpadali. Potem so prišli posamezni inteligenti in sedaj se začena svitati celo med učitelstvom, ki je bilo dosedaj največja opora, takorekoč o-kostje preperale Narodne stranke. Velik del učitelstva je že spregledal skozi gosto meglo liberalnih laži in fraz, in posebno v zadnjem času je mnoge osupnila protinardna izjava liberalcev glede delitve štajerskega deželnega šolskega sveta. Posebno pa je ogorčil treznejše elemente zadnji „Lehrerbundov“ letak, da so mnogi odločno in brezpogojno izjavili: Po tej poti ne moremo in tudi ne gremo dalje! — Čast jim! Slovensko ljudstvo in vsa poštenomisleča slovenska javnost stoji za njimi in jih boče podpirala v njihovih težnjah in jih branila liberalnega terorizma.

Sadovi skrajno zafurane liberalne politike se kažejo vedno bolj očitno. Brez našega „bombardiranja“ pada trdnjava za trdnjavo, in kraji, ki so veljali dosedaj kot nepremagljiv liberalni tabor, so že preluknjani kakor sito in padejo pri prihodnjih volitvah. Led poka in niti šesni Kukovčev objem z dr. Plojem ne more več zadeti zijačih razpoklin v Narodni stranki. Nasprotno! Mnogi pristaši Narodne stranke odpadajo ravno vsled tega objema. Kdor se spominja na lepe fraze pri ustanovitvi Nar. stranke, bode vedel, da se je hotela ta stranka nekako roditi iz obstoječih narodnih potreb, ker je dosedajna slovenska politika bila premehka napram Nemcem, prezanesljiva proti vladni itd. Marsikatera trda beseda je takrat udarila na dr. Ploja in druge „starine“, kajti Kukovčevi „mladini“ so hoteli imeti jasno začrtano, v skalovje izklesano narodno pot.

To vemo vsi in to vedo tudi tisti, ki so z veseljem pozdravili ustanovitev Narodne stranke, ki je sedaj tako žalostno zagazila na mehka nemška in vladna tla. „Narodna“ stranka se je postavila v nasprotje s slovensko obstrukcijo, „narodno“ liberalno učitelstvo se je izjavilo proti nji in pospešuje razširjanje protislovenskih, nemškonacionalnih letakov, nazadnje pa se tesno objemajo z dr. Plojem, — proti koji politiki so se združili.

To je smrtni udarec v njih narodnost, v njih pošteno prepričanje; postali so marionete, ki plešejo na slovenskem političnem polju, kakor jih suče veter ali dr. Ploj.

To uvidevajo sedaj tudi najbolj zagrizeni pristaši Narodne stranke in marsikateri njen privrženec bo pozabil, na novo leto si znova naročiti „Narodni Dnevnik“ in „Narodni List“, ker noče več imeti opravka s stranko, ki je popolnoma zgrešila svoje prvotne cilje.

naravno izdolbenih lukenj, je vodni mož netil in ljudi pekli. V skali se še dandanes vidi ognjišče, skleđa, kraj, kjer je sedel in stopinje. O tem divjem možu se pripoveduje ista pripovedka, samo s to razliko, da je ta, ko je tretjekrat potegnil za vrv in izruval hrast, padel vznak in utonil v tolmu pod pečjo.

X.

Šiasarnik, kmet za Uršlo goro, pride zjutraj v hlev in vidi par volov od potu mokrih.

„Kdo jih je neki potreboval po noči?“ si kmet misli.

Cez nekaj dni sta bila vola zjutraj zopet čisto mokra.

„Moram po noči stražiti v hlevu, da vidim, kdo jih jemlje!“

In res se vleže v hlevu in čaka z gorjačo v roki. Naenkrat pride tuj mož in napreže vole.

„Kaj boš, mrha, pusti jih pri miru!“ pravi kmet.

Tujec pa odgovori:

„Se nocoj peljem. Jaz sem vodni mož in vozim vožo z Uršle gore na Pohorje, ker se tja predstavljam. Te bom že plačal za to.“

Ko pripelje vodni mož zjutraj vola nazaj, je imel vsak izmed njiju privezano med rogoma mošnjo denarjev.

„To imaš zato“, pravi vodni mož. „Tudi sena boš vedno dovolj imel.“

Na to pa izgine.

Na ribniških (pohorskih) jezerih ga še čujejo včasih zvečer, kako „jucka.“ Po pohorski planini raste borovje, pa je vse krivo, ker je spod jezero. Povsodi je zaraščeno jezero, le pri ribniškem kraju je odprto.

XI.

Druga varijanta te pripovedke pripoveduje, da je živel v jezeru pod Uršlo goro vodni mož. Ko pride kmet Šiasarnik nekega jutra v hlev, vidi črna Konečnikova vola tam s potom oblita stati. (Konečnik je kmet na Selovcu.) Vpregal jih je po noči vodni

Liberalni led je začel pokati na gospodarskem in političnem polju. Od stranke odpadajo pristaši, od celjske Zadrugne zveze posojilnice in zadrugne. Začetkoma so se liberalci tolažili s tem, da odpadajo tisti, ki niso zmožni slediti njih „visokim“ idejam. Sedaj se tolažijo s tem, da ostane samo „kleno zrnje“, toda mi ne verjamemo, da še bi iz osamelega Kukovca, Spindlerja in Lešničarja kečaj kaj „vzkliklo.“ Čez nekaj let ne bo več duha in ne sluha o tem triumviratu in njegovih „visokih“ idejah, kajti tudi naše razumništvo je začelo spregledati.

Leđ poka!

Važnost ljudskega štetja.

Po vsem omikanem svetu se vrši dandanes v določenih razdobjih ljudsko štetje, kajti njegovi izsledki so neprecenljive važnosti za vedo, zakonodajstvo, javno upravo in politiko.

Odkar se izsledki ljudskega štetja objavljajo — in to ne samo za celo državo, temveč tudi za poedine dežele, okraje in občine — in odkar se ozira pri popisu na celo množico stvari (veroizpovedanje, narodnost, državljanstvo, domovinska pravica, starost, spol itd.), je mogoče razmere poedinih okrajev in cele države spoznati dosti bolje, kakor je bilo to prej.

V teh podatkih najde vsa javna uprava in vse zakonodajstvo vreden najvažnejših naukov. Ti izsledki so odločilni, kadar se gre za izpremembo zakona ali reformo uprave, na tej podlagi se more soditi o vrednosti dosedanjih uredb. Kamorkoli pogledamo, povsod se opirajo važni odloki na podatke ljudskega štetja.

Če so torej ti podatki temelj, na katerem zida veđa, zakonodajstvo in politika, potem je pač samo-umevna zahteva, da morajo biti resnični. To je lahko doseči pri tistih razpredelkih, kjer nimajo niti činitelji, ki vodijo štetje (vladni komisariji ali občine), niti ljudje, katere se šteje, posebnega interesa na tem, da bi zapisali neresnico. Drugače pa je pri rubriki takozvanega „občevalnega jezika“.

Vprašajmo se, ali ima sploh kak smisel, poizvedovati po „občevalnem jeziku“, to je po tistem, ki nam rabi v navadnem občevanju? Občevalni jezik je tak — to se razume vendar samo po sebi — kakoršen je jezikovni značaj dotične okolice. Jasno je, da mora slovenski delavec občevati v Gradcu večinoma nemški. Dalje pa so tudi kraji, kjer rabijo ljudje v navadnem občevanju slovenski in nemški jezik in ju tudi popolnoma obvladajo. Torej bi morali zapisati v popisovalne pole oba jezika. Ministrska odredba od 9. avgusta 1900 in ravno tako od 20. avgusta 1910 pa izrecno ukazuje, da se sme navesti samo en jezik kot občevalni. Za zakonodajstvo, upravo in politiko nima prav nobene cene, če se dožene, v katerem jeziku obuje kedo z delojemalcem, ali na ulici, v trgovini itd. Nasprotno pa je v taki narodnostno mešani državi, kakor je Avstrija, za pravično in proti vsem narodom nepristranske zakonodajstvo in upravo največje važnosti, če se dožene resnično število poedinih narodov, kakor tudi njih kraje in meje.

Tej zahtevi zdravega razuma in pravičnosti pa ostro nasprotuje dosedanja vladni sistem in nemški nacionalni šovinizem. Dokler je bila Avstrija v „nemški zvezi“ (1815—66) in se je potegovala v njej za hegemonijo, je skrbno pazila, da se ohrani vsaj na zunanaj njen nemški značaj. Iz tega razloga je zavrgla

vlada leta 1865. predlog državne statistične pisarne, naj se določi tudi jezik prebivalstva. Sele moralni pritisk petrograškega statističnega kongresa je prisilil avstrijske državnike, da so začeli misliti o tej zadevi. Dualizem je izročil Nemcem hegemonijo še nadalje vsaj v tostranski polovici. Da bi ugodila moderni zahtevi, da ne bi škodovala obenem privilegiraniemu stal. Nemcev, je bila vodilna misel avstr. vlade pri stvoritvi novega pojma „občevalni jezik“. Štetje po občevalnem jeziku se prvič ukazuje v naredbi ministrstva za notranje zadeve od 6. avgusta 1880 in velja še danes.

Štetje po občevalnem jeziku je eden glavnih stebrov nemškega privilegovanega stališča. Na ta način „izpričajo“ jezikovno enotnost svojega ozemlja v krajih, ki imajo velike nemške manjšine. V Gradcu je do 30.000 Slovencev, uradno štetje jih navaja samo 1430. Na Dunaju je ½ milijona Čehov, uradna statistika jih je našela le 102.712. Nemci hočejo v svojem ozemlju utajiti druge narodnosti, da urade lahko popolnoma ponemčijo, uradniška mesta pa razdele med same Nemce. Na severnem Češkem, kjer se potegujejo za politično razdelitev kraljevine Češke, postopajo posebno silovito, da bi dokazali, da je njih ozemlje jezikovno enotno: češke delavce izganja iz stanovanj in občin. Ko bo ljudsko štetje dokončano, se bodo smeli vrniti! Izsledki ljudskega štetja so tudi podlaga za jezikovno zakonodajstvo. To dejstvo priča, da država pri ljudskem štetju pravzaprav noče določiti občevalnega jezika, ampak narodnost. „Občevalni jezik“ je geslo, ki zavaja samo k prevaram!

Če hoče torej država izvesti pravzaprav narodnost, ji moramo odkrito pomagati, da tozadevno ne bo ogoljufana. Zato velja za nas geslo: Občevalni jezik je isto kot narodnost!

Uradno ljudsko štetje je ena najvažnejših zadev naše narodne politike. Ljudsko štetje upliva na zakonodajstvo in upravo. Kaj nam pomagajo najpravičnejši jezikovni zakoni, če je podlaga, na katero se opirajo, krivična?

Kar se bo v januarju zamudilo, se deset let ne bo dalo popraviti...

„Delajte, dokler je dan, kajti prišla bo noč, ko nihče ne bo mogel več delati.“

Črtice o pšenični letini.

Koliko se je pridelalo pšenice l. 1910.

Po podatkih mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu znaša letošnja pšenična letina evropskih dežel, Azije in Tunisa skupno 868 milijonov met. stotov. Ta množina se je pridelala na 88 milj. hektarjih zemlje. V letu 1909 je znašala pšenična letina 836 milijonov meterskih stotov. Kljub neugodnim vremenskim odnošajem se je pridelalo letos nad 30 milijonov meterskih stotov več kot lansko leto, ker se je površina njiv povečala za 5 milijonov hektarjev. Da si ustvarimo sodbu o svetovnem pšeničnem trgu, pogledajmo si statistiko.

Avstrija je pridelala 15 milijonov met. stotov pšenice na 1½ milj. hektarja. Porabi pa se v Avstriji 23 milijonov met. stotov pšenice. Pšenični primanjkljaj 13 milijonov met. stotov se lahko pokrije iz Ogrske, ki je na 3½ milijonih površine pridelala 20 milijonov met. stotov več kot leta 1909. Skupno znaša

spoda Jezernika ali Grenadirja na Polulah. Ona in gospod Vinko sta gospoda Ivana preživela, — po noči je pa pri mestni godbi klarinet piskal; znal je pa tudi sam jo zatrobiti na Waldhorn. V gledališču je Waldhorn-solo piskal. „Kakor vrisk zvira, Svedrček prebira.“

Rajni se je udeležil leta 1852 prvega zrelostnega izpita na gimnaziji v Celju. Poprje te poskušaje sploh še ni bilo. Prestal je izpit z dobrim vspehom.

Leta 1859 se je z novim škofijskim sedežem v Mariboru ustanovilo bogoslovsko učilišče. Rajni gospod dr. Ulaga, dotlej profesor veronauka na celjski gimnaziji, je bil v jeseni poklican za profesorja bogoslovja v Maribor. Na njegovo mesto je prišel v Celje bivši provizor od Sv. Roka ob Sotli, gospod Iv. Krušič. Zaslovel je kmalu po svojih pridigah, ki so bile polne rožic in podobnega cvetja. Dijaki nižje gimnazije smo imeli takrat v cerkvi oo. kapucinov nedeljsko službo božjo. Ker so bile cerkvene klopi navadno že zasedene, ko smo dijaki prišli v cerkev, zato so odredili, da se kapucinska cerkev ni odprla, dokler nismo dijaki, spremljani od svojih gospodov profesorjev, tja gori prišli. Ljudje v mestu so ugibali, zakaj se jim brani poslušati Krušičeve pridige. Brihtni krojač K. F. je bil to kmalu iztuhlat, češ, „Krušič predigt zu aufgeklärt“, zato ne smejo meščani njegovih pridig slišati.

Leta 1862 se je narodna zavest tudi nas slovenskih dijakov polastila. Ustanovili smo si „Mravljico“, dijaški list, ki je prinašal vsak mesec enkrat ali dvakrat kratke pesmi in druge spise iz dijaških peres.

Rajni profesor Krušič je narisal glavo za list in se je potrudil, da je ocenjeval v „Mravljici“ zbrane spise. Enkrat nas je iznenadil ob koncu lista z lepo narisanim rebusom: Zdrava duša v zdravem telesu je najboljšo blago.

Bilo je to čisto nekaj novega, vsem dijakom nekaj nepoznanega. Vadil nas je tudi sestavljanje kronografike.

Jezero pod Uršlo goro.

XII.

Pod Uršlo goro je lepo jezero. Ako ga hočeš videti, moraš postaviti pri „Šmohorici“ (visoka peč na koroški strani Uršle gore) lojtro, da prideš do njega. Toda le malokomu se to posreči. S stropa visijo sami demanti kakor rtine soli. V vodi pa so čudne živali, da si nihče ne upa blizu.

O Gori (v Kotljah pravijo Uršli gori, navadno le „Gora“) je prerokoval deseti brat, ko je šel skozi Kotlje, sledeče:

„Ta stolp (cerkveni) je sicer visok, pa enkrat bo še veliko višji, ko bo Gora poknila. Pa tako go-tovo se bo to zgodilo, kakor so na Kravperzi (Kravpergar je kmet v koteljski fari) kope zgorele, kar so jih na Sent Lekšejevo zložili.“

Kope so pa dan po Lekšejevem zgorele.

Črtice iz življenja rajnega prof. Ivana Krušiča.

Očetu Martinu so po domače rekli Svederc, ker je pa bil male postave, so mu rekli Svedrček. Bil je spreten tesar in godec. Po dnevi je tesal in tako svoji družini služil boljši kruh, — imel je pet sinov in tri hčere. Sinovi so bili: Ivan, naš rajni gospod šolski svetnik; Franc, kremlar v Celju, po domače Valentin; Jakob, umrl kot župnik pri Sv. Andražu n. Polzelo; Martin, doktor vsega zdravilstva, umrl že prerano v Celju; Vinko je mag. uradnik na Dunaju. Od hčera je Micika imela Vaberja v Galiciji; Frančika je dobila Lipovška na Medlogu; Trezika go-

pridelek na Ogrskem letos 54 milijonov. Ogrska rabi sama za 32 milijonov meterskih stotov, zato rej zadošča Avstro-Ogrski letos lastni pridelek, med tem ko je morala leta 1909 vvoziti 8 milijonov met. stotov. Nemčija je pridelala letos 40 milijonov, rabi pa 62 milijonov met. stotov pšenice. Enako je na Francoskem, kjer se glede na število prebivalstva porabi največ pšenice. Porabi se na Francoskem na leto 100 milj. met. stotov pšenice, a pridelalo se je za 25 milijonov met. stotov manj. Ta nedostatek bo morala pokriti Francija z importom iz Rusije, ki je pridelala letos 223 milijonov, to je za 30 milijonov več kot leta 1909. Mesec za mesecem vozijo trgovski parniki rusko pšenico iz Odese na Francosko, da poplačajo s tem ruski dolžniki francoskim upnikom nemale obresti od dolgov.

Angleška potrebuje letno 70 milijonov met. stotov, a pridelala je le 15 milijonov. Iskati bodo morali torej Angleži za svoje potrebe celih 55 milijonov meterskih stotov pšenice v inozemstvu. Na Angleškem se razmeroma na hektar zemlje pridelala največ pšenice, namreč 21 met. stotov. V Italiji je bila pšenična letina 1910 za 10 milijonov slabjša od prejšnjega leta in potrebuje Italija izjemoma letos tudi uvoza tuje pšenice. Tudi severne dežele: Dansko, Švedsko, Norveško, Švica, Nizozemsko in Belgija si morajo od drugod preskrbeti pšenico. Kot dežele, ki izvažajo pšenico, pridejo poleg Rusije in Ogrske v poštev še balkanske dežele. Rumunija bo izvažala 18 milijonov meterskih stotov, Bulgarija 6 milijonov, Srbija 1 milijon. Potemtakem se sme smatrati pšenično letino 1910 za precej ugodno, kar se pozna že pri ceni pšenice, katera se letos ne vzdiguje, kakor lansko leto.

Cene pšenice in pšenični moki.

Kako se razvijajo cene pšenice in pšeničnin izdelkom, je razvidno iz sledečih števil. Na dunajski poljedelski borzi so bile 30. oktobra 1909 cene pšenice:

Ogrska pšenica meterski stot K 30'50—31'20.

Moravska pšenica meter. stot „ 27'90—28'70.

29. oktobra 1910 pa:

Ogrska pšenica meterski stot K 22'70—23'50.

Moravska pšenica meter. stot „ 21'20—21'90.

V enakem razmerju se razvijajo tudi pšenični mlinski izdelki v en gros trgovini: Moka štev. 0 je veljala leta 1909 meterski stot K 46—46'60; leta 1910 pa K 35'20—36'—

Moka št. 1 1909 K 45 do 45'80 1910 K 34'20 do 35

„ 2 1 „ K 44'40 do 45'80 „ K 33'40 do 34

Cena pšenice se je znižala torej letos pri met. stotu za 7 do 8 K. Pri moki pa je razlika pri nekaterih vrstah celo 10 K. Kljub temu pa se cena pekariskim izdelkom ni znižala. Vzrok temu nedostatku je iskati v tem, da so se novembra in decembra 1909 sklepale razne spekulativne kupčije za moko. Šele po preteku teh spekulativnih pogodb, to je decembra t. l., smemo pričakovati znižanje cen moke in pekariskih izdelkov.

Politični pregled.

Slovenski klub.

„Slovenski klub“ je imel dne 23. t. m. zelo dolgo sejo. Poslanci so nova člana kluba prof. Jarca in dr. Verstovška zelo priščno pozdravili. Politična debata se je končno prekinila z motivacijo, da treba počakati, kakšne sklepe stori glede laške fakultete zveza čeških poslancev in kakšno stališče v tem oziru zavzame. Iz istega vzroka se je odgodila seja parlamentarne komisije „Slovanske Unije“.

Državni proračun za l. 1911.

Finančni minister je predložil državnemu zboru proračun za leto 1911, ali kakor mu pravijo: finančno postavo za leto 1911. Skupna potrebsčina za leto 1911 je proračunana z 2.218.196.377 K, skupno pokritje pa z 2.818.507.772 K. Prebitek so proračunali s 311.036 K.

Proračun je zelo žalosten in kaže v bengalični luči slabo gospodarstvo sedanjega finančnega ministarstva. Prebitek je izračunan na umeten način in mora samo zakrivati velik faktični deficit.

Izmed posameznih odstavkov omenjamo samo nekatere postavke, ki nas bolj zanimajo:

Za poljedelstvo se izda med drugim za državne učne zavode in preizkuševališča 851.671 K.

Ker se je podpisoval vedno Ivan Krušič, dal je tako nam Slovencem pogum, da smo svoja slovenska imena višje cenili.

Ker je Krušič znal prav lepo risati, narisal je leta 1860 poseben zemljevid s potovanji sv. apostola Pavla. Bila so popotovanja tako spregledna, da bi bila vredna priloga za zgodbe sv. pisma. Kam je neki izginil Krušičev zemljevid. Več let je visel v kvartu, ki je takrat bila v prvi sobi novega gimnazijskega poslopja.

Sprehodi: Z brevirjem v roki je hodil preko Šmiklavškega hriba k svoji sestri Treziki Grenadirki na Polulah ali k sestri hčeri Piškovki v Čret. Svoj brevir je vsaki dan vestno opravljal, od tega ga nič ni moglo zadržati. Še v Dobrnske toplice je prišel seboj dr. Schultesove razlage cerkvenih pesmi, ki jih je pridno prebiral.

Za pospeševanje poljedelstva se izda 26.879.195 K. Za agrarske operacije dobi med drugimi deželami Štajerska 40.000 K, Kranjska 75.000 K, in Koroška 40 tisoč K.

Za obrtno šolstvo se proračunava 12 milijonov 740.084 K. Štajerska dobi 5000 K, Kranjska dobi za režijske in učne potrebsčine 8500 K, Koroška 20.000 K, Dalmacija 41.000 K.

Za državne ceste, in sicer za zgradbo se proračunava skupen izdatek s 16.976.168 K. Za nove ceste je namenjeno, in sicer kot izredna potrebsčina v letu 1912 za Štajersko 631.150 K, za Kranjsko 183.000 K, za Koroško 241.000 K, za Primorsko 962 tisoč 650 K in za Dalmacijo 846.823 K.

Za ljudsko štetje se je uvrstila kot izredna potrebsčina vsota 590.000 K. Kakor znano, se vrši ljudsko štetje s stanjem 31. decembra 1910.

Občinske volitve v Gradcu.

V sredo dne 23. nov. je volil II. razred. Izvoljeni so kandidati nemškega meščanskega volilnega odbora. Dobili so od 1383 do 1512 glasov. Ker nemški nacionalci niso imeli nasprotnih kandidatov, sprli so se sami med seboj. Ena uradniška frakcija je postavila za kandidata inženerja Heide-ta, druga pa učitelja, glavnega komandanta nemškega Lehrerbunda, Otterja. Heide je dobil 1383 glasov, Otter pa samo 635. Tega poraza gotovo spodnještajerski Otterjevi liberalni kolegi ne bodo vzeli z veseljem na znanje. Propad Otterja, kot glavnega Lehrerbundovega eksponenta, pa nam dovolj jasno priča, da niti Gradčani ne marajo za Lehrerbundovec. S svinjskimi psokami si pač učiteljstvo ne bo priborilo nobenega teritorija in nikakega ugleda.

Gosposka zbornica.

Gosposka zbornica je imela dne 24. t. m. popoldne ob 3. uri sejo, v kateri je izvolila tudi člane za januarske delegacije.

Konferenca načelnikov strank.

Dne 24. t. m. se je vršila konferenca načelnikov strank. Ministrski predsednik baron Bienerth je naštel vladne predloge, ki bodo podane tekom jesenskega zasedanja poslanske zbornice. Po dolgi debati je reasumiral predsednik zbornice Pattai kot splošno mnenje to, da se bo v petek, soboto in torek obravnaval predlog draginjskega odseka. Nato se vrši prvo branje proračunskega provizorija. Socjalno-politični odsek bo imel svoje seje tudi med plenarnimi sejami zbornice. Volitve v delegacije se vrše prihodnji teden.

Enotni klub čeških drž. poslancev.

Parlamentarna komisija zveze čeških poslancev je imela dne 24. nov. popoldne konferenco, v kateri je bil soglasno sprejet statut novega enotnega češkega državnoborskega kluba. Posameznim sedanjim češkim državnoborskim klubom bo predložen po en eksplarat teh statutov, da ga vsi poslanci podpišejo, nakar se vrši ustanovni zbor enotnega kluba.

Trgovinska pogodba med Avstrijo in Srbijo.

Vlada je predložila poslanski zbornici zakonsko predlogo, ki vsebuje avstrijsko-srbsko trgovinsko pogodbo z dne 14. julija 1910. Kakor znano, bo po tej pogodbi smela Srbija uvoziti v Avstrijo 15.000 glav goveje živine in 50.000 glav prašičev, seveda vse le v zaklanem stanju.

Abolicija „veleizdajniškega“ procesa.

Iz Zagreba poročajo, da je izšel uradni komunik, v katerem se razglša, da je po najvišjem ukazu ustavljeno nadaljnje kazensko postopanje proti Adamu Pribečeviču in tovarišem, ki so obtoženi „veleizdaje“.

Odprava obveznega potnega lista v Turčiji.

Dosedaj se je moral vsak tujec, ki je hotel prestopiti turško mejo, izkazati s potnim listom. Tudi za potovanje po notranjosti je bil dosedaj predpisan potni list. V seji dne 21. nov. pa je turški parlament sklenil z 85 proti 78 glasovom, da se za vso Turčijo odpravi obvezni potni list.

Revolucija v Braziliji.

Iz Londona se poroča: Poročila, ki dohajajo sedaj iz Brazilije, pravijo, da je brodogje pred Rio de Janeiro revoltiralo in da je tudi na celini izbruhnila vstaja. Vlada je brzojavila svojemu poslaniku v Londonu, da se vstaja na jako kritičen način razširja, in da se je pred Rio de Janeiro uprlo moštvo ene dreadnoughtike zoper častnike in začelo mesto bombardirati.

Shodi.

Fram.

O nedeljski prireditvi smo prejeli še naslednje poročilo:

V nedeljo dne 20. nov. se je ustanovilo pri nas slovensko katoliško izobraževalno društvo. K ustanovitvi se je zbralo toliko ljudstva, da je bila prostorna dvorana v „Aninem dvoru“ natlačena polna.

Častiti gospod župnik Fr. Muršič je pozdravil navzoče ter razložil pomen izobraževalnega društva.

Za gospodom župnikom so se oglašili še sledeči govorniki: mladenci Ferdinand Lešnik je v navdušenih besedah orisal namen in koristi novega društva, priporočal branje dobrih knjig in časnikov ter pozival posebno mladence, naj bi se društva z vso vmeno oklenili. — Marija Priol je pozdravila društvo v imenu deklet in vabila iste, naj polnoštevilno pristopijo. — Nato je govoril gospod Josip Priol o važnosti izobraževalnega društva za kmečko ljudstvo, o potrebi splošne in strokovne izobrazbe in kako naj čitamo knjige in časnike, da nam bo branje v korist in veselje.

Za njim je povzel besedo častiti gospod profesor dr. Hohnjec in nam v krasnih besedah opisal pomen organizacije v sedanjih burnih časih, nasvaril pred ljudmi, ki pravijo, da so prosti in za prostost ter izjavil, če napravljajo naprednjaki za svoje ljudi plesne vaje, bomo mi prirejali predavanja in poštene gledališke predstave in na ta način ljudstvu nudili pouk in pošteno zabavo.

Nato so se sprejela pravila.

Predsednikom je bil izvoljen Štefan Pliberšek, kmet iz Morja; podpredsednikom častiti gospod župnik Fr. Muršič; tajnik gospod Josip Priol; blagajnik Ferdinand Lešnik; knjižničarke: Mar. Lešnik (Mat.) in Terezija Smagavec; odborniki: Henrik Koren in Boštjan Stern; namestnice: Mar. Bezjak in Julia Rotard.

Na tem mestu izražamo častitemu gospodu župniku Fr. Muršiču za njegov trud in požrtvovalnost pri ustanovitvi tega društva, in častitemu gospodu profesorju dr. Hohnjecu za krasne besede našo najprišrenejšo zahvalo. Novemu društvu pa želimo, kakor smo slišali na shodu, naj bi se razvečevalo v blagor, izomiko in napredek našega slovenskega ljudstva, v povzdigo naše domovine, mile Slovenije, da se bo o nas lahko reklo: Slovenci so izobražen narod!

Rajhenburg.

Da je tudi Posavje v taboru Slovenske kmečke zveze je pričal shod, kateri se je vršil v nedeljo dne 20. t. m., združen z občinim zborom katoliškega političnega društva „Sava.“ Zborovanje se je vršilo ob lepi udeležbi vrlih naših posavskih somišljenikov.

O deželnem zboru in obstrukciji poslancev Slovenske kmečke zveze je poročal namestnik deželnega glavarja dr. Jankovič.

O državnem zboru in drugih važnih političnih in gospodarskih zadevah je poročal poslanec dr. Iv. Benkovič.

Možje volilci so vzeli poročila svojih poslancev z navdušenjem na znanje ter so odobraval njihovo delovanje. Sprejelo se je več resolucij; razmotrivalo so se tudi razne organizatorične zadeve naše kmečke stranke.

Raznoterosti.

Iz šole. Deželni šolski svet je imenoval učiteljskega kandidata Teodorja Gselmana za provizoričnega učitelja na ljudski šoli v Makolah. Provizorični učitelj na šoli v Sošanju Miloš Tajnik je imenovan za definitivnega učitelja na isti šoli. Za suplenta na ljudski šoli v Slov. Bistrici je imenovan učiteljski kandidat Jožef Steinberger. Učiteljski kandidat Karl Rumpret je imenovan za učiteljskega suplenta na ljudski šoli Zdole pri Brežicah. Razpisano je mesto učitelja na trirazredni ljudski šoli III. krajevnega razreda v Št. Florijanu pri Doliču, pošta Mislinje. Prošnje do 31. dec. Pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah je do 15. dec. razpisana služba učiteljice na tamošnji 2-razredni ljudski šoli.

Razpisana župnija. Ker gre dosednji častiti gospod župnik Anton Kocuvan v pokoj, je razpisana župnija Lembah (patronat nadžupnija Hoče). Prošnje je vložiti do 3. jan. 1911.

Iz politične službe. Bivši državni poslanec in okrajni glavar v Bukovini Frane grof Bellegarde in namestniški tajnik Robert pl. Costa Rossetti sta imenovana za okrajne glavarje na Štajerskem.

Iz pošte. Absolvirani realec Karl Binder v Mariboru je imenovan za poštneega praktikanta pri pošti v Mariboru I. Poštar Janez Schwischay v Konjicah je prestavljen kot višji poštar prvega plačilnega razreda v Feldbach. Poštar Emil Schwischay v Rogasški Slatini je na lastno prošnjo prestavljen v Konjice.

Umrl je dne 21. novembra pri Sv. Križu na Hrvaškem Anton Hercelj, tamošnji župnik in prisednik duhovnega stola. Rajni je bil Slovenec, rojen leta 1845. pri Sv. Petru pod Sv. gorami. Na svoji župniji pri Sv. Križu je deloval nad 35 let ter storil veliko za preporod svojih župljanov v duhovnem pogledu in za kras hiše božje. Radi svoje živahne narave je bil povsod priljubljen. Danes je bil pokopan. Naj v miru počiva v bratski zemlji hrvatski!

Javna zahvala. Organizirani zbrani na dvanajstem občenem zboru svojega Podpornega društva, se najponižneje zahvaljujejo prevzvišenemu knezu in škofu dr. Mihaelu Napotniku za njegovo požrtvovalno naklonjenost, ki jo izkazuje leto za letom njihovega društvu. Med 25 sto kronami, ki jih je društvo prejelo od blagih dobrotnikov, je največ onih, ki jih je blagohotno podaril prem. nadpastir lavantinski! V znak svoje hvaležnosti je društvo (že bilo izvolilo

ekscelenco za svojega prvega častnega člana. Iz obžnega zbora se je poslalo visokemu dobrotniku udanostni pozdrav, na kojega je dobil predsednik gospod K. Bervar sledeči odgovor: Hvala za prijazen spomin. Bog blagoslovi delovanje!

Duhovniške spremembe. Župnijo Črešnjevce dobi častiti gospod Alojzij Zamuda, kaplan pri Sv. Petru pri Radgoni, župnijo Frankolovo pa častiti gosp. Alfonz Požar, kaplan v Vojniku. Prestavljeni so naslednji častiti gospodje kaplani: Janez Hauptman z Mute kot provizor na Pernice, Jožef Pinter iz Makol na Muto, Janez Geratich s Pištanja v Makole, Jern. Podpečan iz Podsrede v Konjice, Franc Doberšek iz Slov. Bistrice v Vojnik (II. kaplan), Janez Žagar od Sv. Martina na Pohorju kot II. kaplan v Slov. Bistrici, Blaž Dvoršak iz Sv. Jurija na juž. žel. k Sv. Martinu pri Velenju.

Iz sodne dvorane. Včeraj dne 24. t. m. se je vršila pred tukajšjo okrožno sodnijo zanimiva sodna razprava. Na zatožni klopi je sedel gospod H. Gril iz Slov. Bistrice, obtožen sleparstev pri igri in hazardiranja. Zadeva je že bila pred okrožno sodiščem in je bil Gril obsojen na dva meseca ječe, a kasacijsko sod. je obsodbo razveljavilo in se je vršila nova razprava. Gril je bil radi obtožbe goljufije oproščen in obsojen samo radi ponovnega hazardiranja na 300 K globe. Obravnava je razkrila marsikatero zanimivost iz delovanja naših posilinemških spodneštajerskih mogočnjakov. Ako se jim kdo postavi po robu, potem jim ni nobeno sredstvo preslabo, da bi ga uničili. V tem slučaju je igral vlogo političnega provokatorja neki Jager, ki je bil že 27krat obsojen, med tem 7. krat radi žaljenja časti in dvakrat radi zločina obrekovanja. Značilna je bila tudi izjava priče Kac, ki je povedal, da je Jager sam priznal, da nastopa proti Grilu samo radi tega, ker so ga k temu prisilili Jagoditsch, Stieger in drugi, kateri hočejo Grila o-nemogočiti v javnosti. Posebno zanimivo je tudi konstatiranje, da se je vsa gonja proti gospodu Grilu pričela še le potem, ko so se javila politična nasprotstva in je Gril nastopil proti vladajoči gospodi. Razne zadeve, radi katerih je bil gospod Gril tožen, so bile že znane leto dni in več prej kakor je prišlo do ovadbe, a nobenega slovenjebistriškega mogotca ni to nič ženiralo in vsi so občevali z gospodom Grilom še zelo prijazno in ljubeznjivo. Še le ko so se spremenile politične razmere, so gospodje hoteli dokazati, da je gospod Gril baje ravnal kaznjivo in so ga ovadili. Lepa morala!

Na naslov gospoda Brinarja! V številki „Nar. Dnevnika“ od srede se pritožujete, da niste dobili besede na nedeljskem shodu v Celju in pravite doslovno: „To postopanje je tako nečuvno, ob enem pa tudi tako značilno, da je moram s tem javno pribiti.“ Ker ste zamolčali najbrž vedoma prave vzroke, jih vam moram še enkrat pojasniti. Shod je bil društven shod; to vam je bilo gotovo znano; foliok vem, da so vsaj vsi mladeniči vedeli, na kakem shodu da so. Zakaj da niste dobili besede, sem vam tudi povedal približno: „Radi prejšnjih dogodkov vam ne morem dati besede, ker je društveni shod; mi ne prirejamo shodov, da bi vi podajali svoje izjave; časa ste pa imeli dovolj, sklicati svoj shod, saj ste prej poznali žaljive slovenskih mladeničev nego mi.“ Ste li mogoče to moje utemeljevanje preslišali v razburjenosti? Upam, da boste po teh pojasnilih pač uvideli, da ni bilo tako nečuvno, da niste dobili na našem društvenem shodu besede. Mene bi bilo sram, tako beračiti samo radi brezpomembne izjave, zlasti če bi mi očital priprosti kmet, da ni dobil na vaših javnih shodih nikdar besede. — Dr. Karl Verstovšek, državni in deželni poslanec.

„Dan.“ Slovensko katoliško akademsko društvo „Dan“ priredi povodom 60letnice rojstva škofa dr. Mahničja, začetnika katoliškega gibanja med slovenskim dijaštvom, dne 1. dec. pri „Vejvodu“ v Pragi slavnostni večer s slavnostnim govorom in petjem. Somišljeniki vabljeni! — Odbor.

Poslanec dr. Gregorčič ponesrečil. Dne 24. t. m. je ponesrečil poslanec „Slovenskega kluba“, dr. Gregorčič, ko je šel v parlament. Na zamrznjenem trotuarju je poldrsnil in padel tako, da si je dva prsta precej opasno izvil. Povezal mu jih je takoj češki poslanec dr. Velih.

Intriganti. Komaj se je začela državnozborska kampanja, že so začeli od famoznega Ploja podpirati celjski liberalci intrigirati proti Slov. klubu in njegovemu voditelju dr. Šusteršiču. Gotovi ljudje, ki inspirirajo „Dnevnik“, so jezni in jih peče, ker si je priboril dr. Šusteršič radi svojih izvanrednih zmognosti vodilno vlogo v parlamentu, zato bi mu radi izpodkopali tla. Pri tem boju jim ni nič mar skupna jugoslovanska stvar, njim se gre samo za nasičenje svoje brezmejne častihlepnosti, in radi te žrtvujejo brezstidno vse interese javnosti. Najnovejša lumparija obstoja v tem, da „N. D.“ od 24. t. m. hujsko proti skupnemu nastopu glede vseučiliškega vprašanja in poziva Čeha, naj pušče Slov. klub na cedilu. To je tako podlo, da se ne da lahko označiti. Ker tvorijo zastopstvo slovenskega ljudstva skoro izključno zastopniki S. L. S., zato naj odtegnejo Čehi svojo pomoč slovenskemu narodu. In vse to se zahteva samo iz osebno-strankarskih koristi. Dobro je, da se bližajo s hitrimi koraki nove volitve, da bo slovensko ljudstvo končno pomodelo s temi intriganti.

Predpisi za zrelostne izkušnje na realnih gimnazijah in na reformnih realnih gimnazijah. C. kr. ministrsko predsedstvo objavlja: Naučni minister grof Stürgkh je izdal pred kratkim predpise o zrelostnih izkušnjah za realne gimnazije in za reformne realne

gimnazije. Predpisi so slični predpisom za gimnazije in deloma tudi za realke. Pismena izkušnja obsega nalogo v učenem jeziku, prestavo iz latinščine v učni jezik in lahko, prosto nalogo iz drugega, na zavodu obligatnega živega jezika (francosko, angleško itd.) Glede na ustno zrelostno izkušnjo se drže predpisi sistema, ki je običajen po ostalih srednjih šolah. Kandidati morajo napraviti ustno izkušnjo v latinščini, v drugem jeziku, zgodovini in zemljepisju ter matematiki. Latinščina se izpraša pri vseh kandidatih, izkušnja v drugem jeziku je odvisna od pismene naloge, v obeh jezikih, ki sta obligatna razun latinščine, se preizkusi kandidat zgolj, če je dobil v obeh jezikovnih nalogah nezadosno. Izkušnja o zgodovini in zemljepisju je omejena na avstrijsko domačo vedo. Eksterni kandidati morajo napraviti zrelostno izkušnjo iz vseh treh obligatnih jezikov in iz vseh drugih šolskih predmetov razun telovadbe. Eksternisti, ki niso dobili ugodne klasifikacije v latinščini in v matematiki, morajo napraviti pred zrelostno izkušnjo pismeno prestavo iz učenega jezika v latinščino in eno matematično nalogo, kakoršne so navadno v VIII. šoli. Tudi iz ostalih predmetov morajo napraviti eksternisti predizkušnje, če nimajo ugodnih izpričeval. Po realnih gimnazijah morajo napraviti tisti kandidati, ki niso imeli v IV. šoli v risanju vsaj zadostno, še predizkušnjo v risanju. V reformnih izkušnjah pa morajo napraviti eksterni kandidati izkušnjo v geometričnem risanju, če niso imeli v IV. razredu v tem predmetu vsaj zadostno. Predpisi se takoj uveljavijo.

Zdržite se! Prijatelj učiteljstva nam piše: Pogled med naše učiteljstvo je žalosten. Vsa znamenja kažejo: med učiteljstvom nekaj ne more biti prav. Častne izjeme, ki se hvala Bogu najdejo še povsod, kažejo, kako je večina zašla. Zdi se, da je mnogo učiteljev zgrešilo svoj poklic. Učiteljski stan je stan požrtvovalnosti, a ravno te socialne čednosti ne najdemo pri marsikaterem velespoštovanem učitelju. Vso pozornost, ki jo daruje deci, je osredotočeno le v šoli po običajnem vzorcu. Zunaj po jo pusti lastnemu spoznanju. S šolskimi durmi se konča skrb takega učitelja za njemu v vzgojo poverjeno mladež. Lastna čast, lastna udobnost, višja služba, strah pred nemškimi očesom, napačna kolegijalnost, predsodki pred ljudskimi prijatelji: to so vprašanja, ki marsikateremu „vzgojitelju“ belijo glavo. Toda to bi nas malo brigalo, ko bi pri tem ne trpela naloga velečislane učiteljskega stanu. Nam se gre za otroke, ne za učitelje, a kakoršni učitelji, taka vzgoja, kakšna vzgoja, taka mladina. Gorje nam! Koliko talentov, koliko krepstih otrok nam je že uničila pogubna versko in narodno-nasprotna struja med učiteljstvom. V velikem strahu za bodočnost kličemo vrlim stebrom vzornosti in pravega učiteljstva: Hvala vam! Pa da z vami rod pravih učiteljev-vzgojiteljev ne izumrje, organizirajte se na katoliško-slovenski, versko-narodni podlagi, vstanite, reorganizatorji našega pomilovanja vrednega učiteljstva!

Ostra in huda zima se nam obeta. Po zgornještajerskih planinah je zapadel do pol metra globok sneg. Tudi iz Tirolskega in drugih planinskih dežel se poroča o globokem snegu in občutnem mrazu. Tudi v naših krajih je pritisnil za november nenavaden mraz. Kmetje še imajo na več krajih korenje in repo na prostem, tudi stelje za živino si še niso mogli vsled slabega vremena za zimski čas dovolj oskrbeti.

Poštna hranilnica v Bosni in Hercegovini bo začela s svojim delovanjem ob novem letu. Vlada ni smatrala za potrebno, predložiti bosanskemu saboru tožadavno predlogo. Iz vsakega vladnega postopanja se jasno razvidi, da se bosanskega sabora ne smatra za kompetentnega v skupnih zadevah in sicer še niti v takih, ki se upravljajo po skupnih načelih. Za ravnatelja je bil imenovan dr. Karel Monschein, tajnik pri dunajskem pošto-hranilničnem uradu, torej mož, ki ne zna deželnih jezikov in ki tudi ne pozna razmer v deželi. S poštnima hranilnicama obeh državnih polovic bo bosanska poštna hranilnica v medsebojnem nakazilnem prometu.

Štajersko.

Mariborske novice.

Odborova seja S. K. S. Z. V četrtek dne 1. decembra ob 8. uri popoldne se vrši seja odbora S. K. S. Z.

Mariborski protestanti se čutijo letos srečne. Najprvo so si zaželeli ulico z Luthrovim imenom. Ko so to dobili, so si zaželeli zvonove za svojo protestantsko cerkev. A za to svojo željo so naleteli na bolj gluha srca. Mariborski stari in novi lutroveci imajo to čednost, da raje sprejemajo podpore, ki prihajajo od Gustav-Adolfeveina, kakor pa, da bi kaj žrtvovali za „sveto“ protestantsko stvar. Tako se je torej zgodilo, da je moral Mahnert prosjačiti darove za zvonove pri protestantih v Prusiji. Zadnje nedeljo, dne 20. t. m. se je vršilo blagoslovljenje teh zvonov. Mariborsko okrajno glavarstvo je bilo napram pastoru Mahnertu tako prijazno, da je poslalo k tej lutrovske ceremoniji svojega zastopnika, ki se je zelo dobro počutil v družbi losvonromovcev.

Stari dravski most. Kaka usoda čaka stari leseni most, še ni odločeno. Pri komisijskem ogledovanju, ki se je vršilo pred kratkim, so se nekateri interese zavzeli za to, da stari most še ostane nekaj let. Splošno pa je mnenje, da bo itak stari most postal prej trhel, predno bode novi, ki se stavi na babilonski način, izgotovljen.

Maribor. Poroča se nam: Pri blagosloavljanju zvonov v protestantski cerkvi dne 20. t. m. je bilo navzoče tudi oficijelno zastopstvo c. kr. okr. glavarstva in mestnega sveta. Ali še nima pastor Mahnert dovolj trabantov izmed učiteljstva, pošnega, davčnega in drugega uradništva, komijev, dijakov in buršakov, da si je zaželel še tudi zastopnike c. kr. avstrijske politične in upravne oblasti? Mirni mariborski katoliški meščani se čudimo uslužnosti c. kr. okr. glavarstva napram „željam“ iz Nemčije za Vsenemčijo delujočega prisejjenega protestantskega pastora Mahnerta. Vsenemški losvonrom-pastor in zastopniki c. kr. avstrijske oblasti — taka družba po avstrijskih pojmi vendar ni prava. Redki so slučaj, da bi čutilo okr. glavarstvo potrebo, poslati zastopnike h kat. verskim prireditvam. Zadnja „Marburgerca“ se seveda veseli, da je bilo okr. glavarstvo tako uljudno napram našim losvonromovcem.

Celjske novice.

Celje. Tečaj za nadzorstvo v Celju je obiskovalo nad 30 članov nadzorstva zadrug iz okrajev Celje, Rogatec, Šmarje, Vransko, Gornji Grad, Slovenj Gradec, Sevnica, Laško, Kozje, Brežice in Šoštanj. Vesel pojav je, da so se tečaja udeležili zastopniki najbolj oddaljenih zadrug, dočim udeležba iz kroga bližnjih zadrug ni bila taka, kakor bi bilo želeli. V sredo, dne 23. t. m. je otvoril nadrevizor Vladimir Pušenjak tečaj in predaval o dolžnostih nadzorstva v smislu določb zakona, pravil in poslovnika. V poljudni obliki je razložil udeležencem njih dolžnosti in pojasnjeval posamezne točke z vzgledi iz prakse. Nato je govoril o sejah nadzorstva in sestavi zapisnikov ter nam razložil vse knjige, katere uporabljajo naše zadruge. V četrtek, dne 24. t. m. je nadrevizor udeležence na podlagi formularjev, katere je imel vsak udeleženeec pred seboj, navajal k pregledovanju knjigovodstva in računskega zaključka. Vsi člani nadzorstva so pazno sledili predavanjem in se pri posameznih točkah oglašali k besedi. — V sredo, dne 23. t. m. zvečer se je priredil na čast udeležencev tečaja zabavni večer, katerega so posetili v lepem številu somišljeniki iz Celja in zunanjih krajev. Resni in šaljivi besedi je sledilo petje, godba, vladalo je neskaljeno veselje. V veselju so se udeleženci spomnili tudi narodno-obrambne družbe „Slovenske Straže“, razni govorniki so se v lepih besedah pozivali k ustanovitvi podružnice, in se je nabralo 30 K za „Sl. Stražo“.

Iz celjske sodnije. Na osem mesecev težke ječe je bil obsojen dne 22. novembra pri okrožni sodnji 54letni hlapec Franc Redenšek, ker je z nevarnimi pretnjami žugal svojemu gospodarju. Enako kazen je odmerilo sodišče zidarju Janezu Gaberšku, ker je z nožem zabodel posestnika Jurija Dimeca v Ostrožnem pri Celju. — Štiri mesece se bo pokoril v težki ječi zidarski pomočnik Jurij Salomon iz Slivnice, ker je svojega nasprotnika z zidarskim kladivom močno udaril po glavi.

Naše somišljenike v Celju in okolici ter one, ki prihajajo od zunaj nakupovat razno blago v Celje, opozarjamo na inserate slovenskih trgovcev in trdke v našem listu. Ozirajte se na te oglase! Sklicujte se na naš list!

Ptujske novice.

Ornig razpisuje v vsenemških listih službo mestnega oskrbnika (Stadt-Verwalter). V razpisu se zahteva le nemške prosilce (Deutsche Bewerber). Ko bi Ornig še pripisal, da mora biti prosilec za to mesto protestant ter se bo udeležal znani ptujski kliki, bi bil razpis še bolj populen.

Ptujske okoličane opetovano opozarjamo na poučen shod, ki ga priredi prihodnjo nedeljo, dne 27. t. m. ob 3. uri popoldne v ptujski „Narodni Čitalnici“ krčevinsko Kmečko bralno društvo. Posebno mladina dobrodošla!

Cedne razmere. Zadnje soboto so praznovali naši „Nemci“ odhodnico dr. Glasa, ki je prestavljen v Gradec. Kakor v zasmeh ogromne večine slovenskega ljudstva, ki spada v področje ptujske okrajne sodnije, se je vršila slavnost v „Deutsches Vereinshaus“, kjer se vrše tudi vse prireditve naših prusovsko-protestantskih prenapetnežev. Da si dovoljuje uradništvo, ki bi moralo biti vsaj na zunaj nepristransko, tako Slovence žaleče ravnanje, je mogoče samo pri nas v Avstriji. Če bi si slovenski sodnik drznil v mešovitih krajih le nekoliko očitnejše pokazati svojo narodnost, je izgubljen, Glas bo pa najbrže dobil specielno priznanje od Hochenburgerja. Na odhodnici je bil zbran ves cvet ptujskega „nemštva“ in se je govorilo mnogo nepotrebnega. Gotovo zelo značilno je, da se je poslavljalo od Glasa tudi neki Schöller v imenu „der evangelischen Predigtstation“. Vidi se, da se luteranstvo med našim uradnim sistematično širi, in oblasti, ki dobro vedo, da je protestantizem identičen s pročavstrijskim vsenemštvom, vendar mirno gledajo in še podpirajo. Za začasnega vodjo sodišča je imenovan dr. Petrowitsch, ki je sin zavednega slovenskega očeta in se pretaka tedaj po njegovih žilah najbolj pristna nemška kri. Krono tem čednim razmeram bi pa postavila naša vlada, če bi imenovala dr. Petrowitscha definitivnim vodjem ptujskega sodišča. Mogoče je vse, ker pri nas nadomešča posilinemštvo službena dela, sposobnost, in Bog ve kaj še vse.

Ljutomerske novice.

Ljutomer. Južna železnica hoče napolniti tudi našo nemško šolo. Namesto vpokojenega železniškega čuvaja Steinerja je prišel kot naslednik neki Fräs

(Tomaževčan) s kopico otrok, katere mora seveda pošiljati v to mučilnico, v kateri niti učitelji ne vstrajajo. Kakor smo že poročali, je pred kratkim odšel nemški učitelj H. brez slovesa in sedaj se govori, da je njegov naslednik tudi že resigniral.

V Vogričevcih se je v nedeljo, dne 20. t. m. blagoslovil lepi križ posestnika Antona Stanjka. Pri večerji so se gostje spomnili tudi naših dijaških kuhinj v Mariboru in v Ptujju ter nabrali po 5 K 50 vin., torej skupaj 11 K. Hvalevredno, da ne pozabite naših ubogih, pridnih slovenskih dijakov! Bog plati vsem!

Zmrznil je. Neki Alojz Vrbnjak je dne 18. novembra zvečer v neki gostilni v Logarovcih na Murskem polju popil večjo množino žganja. Na potu domov je obležal in zmrznil. Drugo jutro ga je našel mrtvega posestnik Alojzij Ferenc.

Trboveljske novice.

Veliko javno zborovanje S. L. S. v Trbovljah se vrši v nedeljo, dne 27. t. m. dopoldne ob 9. uri v Društvenem Domu. Dnevni red: občinske volitve. Govoril bo tudi poslanec dr. Benkovič o položaju v dež. in državnem zboru.

Volitve. Juhu! Juhu! Kako se veselijo naši ljubi liberalci, saj jim bo sv. Miklavž prinesel skoro same liberalno-slovensko-nemško-demokratske občinske odbornike, če se jim ne bodo zmešali računi. Med liberalci samimi je namreč še precej pametnih mož, ki ne trobijo v kompromisni liberalno-slovensko-nemško-demokratski rog. Ti možje ne marajo za nemškutarje in bojvite demokrate. Kako se bo stvar razvila, bomo že se poročali. Mi gledamo celo to gibanje popolnoma mirno. Upamo, da bo kmalu, če ne prej vsaj čez tri leta strla strahovlada nekaterih močnejšev, ki se štejejo za staro trboveljsko stranko, pa so le privandramci, pomazani z nepristranskimi farbami, ki so tudi „pobožni katoličani“ in „priatelji duhovščine“ — če kaže!

Drugi kraji.

St. Ilj v Slov. gor. Nemudoma je moral iti od nas nemško-nacionalni postajenačelnik Brandstädter. Dolga leta smo trpeli Slovenci pod njegovim, nam nasprotnim ravnanjem. In sedaj je moral iti. Za njim bosta žalovali podružnici Südmarke in Šulferajna, nemški turnerji, katerim je bil načelnik, najhujše pa ga bodo pogrešali Nemci ob raznih volitvah, saj je bil vendar on tisti, ki je pri zadnjih občinskih volitvah v St. Ilju v I. razredu pomagal z glasom južne železnice Nemcem do zmage. Vedno bolj so se kopičile opravilene pritožbe slovenskih potnikov proti temu nemško-nacionalnemu uradniku. Nazadnje je južna železnica morala vendar ugoditi zahtevam Slovencev. Povemo pa, da kdor bo zaničeval Slovence, ne bo jedel dolgo kruha kot železniški uradnik v St. Ilju. Šel bo za Brandstädterjem.

Slov. Bistrica. V korist revne šolske mladine iz okolice se priredi v nedeljo dne 27. nov. v hotelu „Avstrija“ veselice. Čisti dohodek je namenjen za obdarovanje šolarjev na Miklavžev večer.

Slov. Bistrica. Pri nas vlada splošno ogorčenje radi neopravičenih napadov v „Nar. Dnevniku“ na našo duhovščino, češ, da se trije niso udeležili volitev. To je lažljivo in krivično in ne moremo nikakor dovoliti, da bi liberalci s takimi neosnovanimi napadi kalili tako potrebno slovo med Slovenci v mestu in okolici. Prvič je imel samo eden domačih volilno pravico, in drugič naj „Narodni Dnevnik“ rajši pomeša pred svojim pragom in naj skrbi, da se liberalno učiteljstvo ne bo družilo v nacionalnem Lehrerbundu z našimi najhujšimi narodnimi nasprotniki in na ta način onemogočilo vsako uspešno reformo našega šolstva, ki sedaj trpi pod knuto nemškega režima.

St. Jurij ob juž. žel. V nedeljo, dne 20. nov. t. l. je priredila Kmetijska podružnica zborovanje v šentjurski ljudski šoli. Obiskal nas je gospod Holc Franc, slovenski tajnik Kmetijske družbe v Gradcu. Njegovo predavanje o „naši organizaciji“ je bilo jako aktuelno, saj je to vendar najvažnejše vprašanje za pravi, smotreni napredek kmetijstva. Naj bi obrodile njegove besede veliko dobrega sadu!

Kalobje. V nedeljo, dne 20. novembra se je vršilo kmetijsko zborovanje na Kalobju, katero je priredila šentjurska kmetijska podružnica. Zborovanje se je vršilo po 10. pravilu v ljudski šoli in je bilo sijajno obiskano. Govoril je gospod potovalni učitelj Goričan o gnojenju travnikov in sadjarstvu. Naročilo se je veliko sadnega drevja. Kalobjani so ta dan jasno pokazali, da so ponosni na svoj kmetijski stan, da se niso izgubili veselja in zanimanja za prava kmečka vprašanja. Da se je zborovanje tako dobro obneslo, je gotovo v veliki meri tudi zasluga domačega gospoda župnika, za kar mu bodi izrečena najsrčnejša zahvala.

Konjice. Davkoplačevalci se lepo zahvaljujejo visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu, da tako skrbi za našo, z velikimi žrtvami sezidano okoliško šolo. Toda ta zahvala naj velja kot protest. Dobili smo novo učiteljsko moč, ki pa bo živela menda od samih odpustkov. Ni še delovala tri tedne, in že mora počivati za šest tednov. Dva natlačeno polna razreda pride tako v nered in navzlic vsem vrlinam in vsej spretnosti gospodične, ki ju oskrbuje, dvomimo, če bosta mogla napredovati v tisti meri, kot pri vsakdanjem pouku. Ali visoki c. kr. deželni svet ne ve, da potrebujemo delavnih moči; zakaj se poprej ne prepriča o zmožnostih svojih ljubljencev. Če jih hoče

vzdrževati brez dela, naj stori to drugje, ne pa na škodo naših otrok. Sploh pa naj bi moči, ki toliko ljubijo nemški jezik, učile na nemških solah. Dovoljemo si tudi ponižno vprašanje, kateri paragraf šolskega zakonika določuje, da se naj imeniki, tednice in razrednice na slovenskih (ali utrakvističnih) šolah spisujejo edino ali večidel v nemškem jeziku? Skratka, zdi se nam, da ni samo v raznih šolskih vodstvih, krajnih in okrajnih šolskih svetih, temveč tudi na višjih mestih precej nestrpnosti. Zato je en glas vsega spodnještajerskega slovenskega ljudstva: Mi hočemo razdelitev štajerskega deželnega šolskega sveta. In konstitucija naše države priča, da imajo tudi zvesti državljani pravico govoriti.

Sv. Bolfenk pri Središču. Nekaj o Zabavnikovem pogrebu. Zabavnik, rojen Bolfenčan v Vodranjih, je umrl kot prevzičkar v župniji sv. Nikolaja; pokopan pa je bil v rojstni župniji sv. Bolfenka. Govornik Nar. stranke je govoril pri krsti ter ga je povzdigoval v deveta nebesa. O pokojniku in njegovih čednostih ne bomo govorili. Tudi o nekem pohujšanju ne, ki je znano v celi fari. Upamo, da mu je Bog v svoji neskončni usmiljenosti vse odpustil. O nečem pa vendar moramo izpregovoriti. Odposlanec Narodne stranke je napadel bolfenskega župnika in trdil, da ta župnik zatira vero, kar kaže s tem, da pokojnemu na smrtni postelji ni odpustil ker mu ni hotel iti na sprevod. Res, da je pokojni temu župniku delal krivice, pa župnik mu je odpustil. V soboto tik pred smrtjo ga je obiskal, mu izrečno rekel, da mu je vse odpustil in mu je še kot duhovnik dal odvezo. In to je dokaz, da je Spindler, govornik Narodne stranke govoril pred množico neresnico in hujskal zoper župnika. Župnik je šel od bolfenske cerkve na sprevod in pokopal pokojnega po krščanski navadi. Vprašamo pa liberalnega odposlanca, ali more kdo tirjati, da bi šel župnik v tujo župnijo na dom po mrliča, ki v življenju ni hotel popraviti pohujšanja. Dalje, ali ima kateri župnik pravico, iti v tujo župnijo na sprevod? Nasledel, ali se more takega duhovnika, ki je že blizu 60 let star, siliti najmanj eno in pol ure daleč na sprevod, in še v takem deževju in blatu, kakor je bilo tokrat. Tako se je zgodilo, da je bil od bolfenske cerkve sprevod brez duhovnika, četudi so brzojavili po duhovnike na razne kraje. Ljudje so delali seveda svoje opazke in nekateri so menili, da se pravica kaže že na tem svetu. Koliko pa se je na tem pogrebu molilo, vedo tisti najbolj, ki so se ga udeležili. Tudi tokrat se je pokazalo, da ni dobro izrabljati mrtve v svoje strankarske namene.

Nezgoda na železnici. V ponedeljek, dne 21. t. m. ob 7. uri zvečer je na postaji Šoštanj-Topolščica zadel stroj osebnega vlaka iz Spodnjega Dravograda, ker je vozil predaleč naprej, ob zadnja dva vozova celjskega vlaka. V zadnjem vozu se je nahajala ena potnica, ki pa je prestrašena odnesla le lahke poškodbe. Stroj spodnjedravogradskega vlaka je zelo poškodovan; precej razbita sta tudi oba vozova celjskega vlaka.

Polzela. Tukajšnja občina, ležeča sredi krasne Savinjske doline, takorekoč v srcu slovenske Štajerske, je odbrana za gnezdo vsiljivemu nemškemu šulferajnu, ki hoče ustanoviti tukaj svojo šulferajnsko šolo, mučilnico slovenskih otrok. Temu so krivi pruski lastniki tukajšnje tovarne za merila in iz Nemčije privandrami tovarniški uradniki, ki hočejo delavce domačine ne le telesno izkoriščati, ampak tudi vsužnjiti. Izdali so geslo: Pošlji svojo deco v šulferajnsko šolo, ali pa izgubiš delo in zaslužek. Res žal, da se naše ljudstvo ne zaveda, da se le tuji redijo od žuljev delavskih rok ter jim delavci služijo njih mastne plače. Nimajo poguma ustaviti se tolikemu suženjstvu. Še žalostnejše pa je, da Savinječani še mnogo zaostajamo za našimi vrliimi bojevniki ob meji v St. Ilju, Ceršaku in dalje po Slov. goricah, ker ne samo, da so dali v šulferajnsko šolo na Polzeli vpisati svoje otroke same od tovarne odvisni domačini, znaše so se tudi izdajice tujih občin: Braslovče, Gomilsko, Sv. Peter, Sv. Pavel, ki pošiljajo svoje otroke v tukajšnjo mučilnico. Sodba: v Savinjski dolini se je marsikje vsled dobrih letin in hmeljarstva naselilo blagostanje, to je porodilo ošabnost, iz katere izvira verska in narodna mlačnost in brezbriznost, katero izrabljajo tuji pri zidanju svojega mostu do Adrije. Kaj pa občina Polzela? Je li storila proti ustanovitvi šulferajnske šole potrebne korake? Da, v polni meri! Občinski odbor je takoj sklenil proti nameravi ustanovitvi šulferajnske šole oster protest, ki se je odposlal deželnemu in okrajnemu šolskemu svetu, kakor tudi lastnikom tovarne. Ustavilo se je prirejevanje šolskih prostorov brez stavbenega dovoljenja. Protestiralo se je zopet, ko se je otvorila šola proti določilom šolske postave itd. V odgovor ugovorom in protestom pa je baje c. kr. okrajno glavarstvo brez naznanila občini novo šolo potrdilo in dovolilo otvoritev brez ozira na pristojnost okrajnega šolskega sveta. Deželni šolski svet pa pravi, da proti ustanovitvi zasebnih šol v okvirju šolskih postav ni ugovora. Občina je torej storila in bo še storila še svojo dolžnost. Vsem domoljubom Savinječanom pa kličemo: Vzdržite se, poučujte ljudstvo, da se vzdrži in ne vtika svojega tilnika tujcem pod peto!

St. Pavel v Savinjski dolini. V nedeljo, dne 4. decembra bo v St. Pavlu pri Preboldu imel po večernicah prof. dr. H. o. h. n. j. e. predavanje za mladino. **Gradec.** Pri židovskem pokopališču so v sredo, dne 23. t. m. našli ustreljenega nekega moža. Ko so ga preiskovali, so našli pri njem več pisem in brzojavk, ki so bile namenjene njegovi ženi in sorodnikom, ter tudi raznih drugih dokumentov, iz katerih so dognali, da je samomorilec dunajski odvetnik dr.

Adolf Guttman. Prišel je namreč pred par dnevi v Gradec, se nastanil v nekem tukajšnjem hotelu ter je potem izginil in si končal iz dosedaj še neznanih vzrokov življenje.

Gradec. Renner je v sredo, dne 23. t. m. razložil svoj zrakoplov, ter transportiral kosce na svoj dom. Kakor znano, so mu oblasti nadaljne polete prepovedale; zahtevale so namreč od njega, da se zrakoplov komisijonelno preišče od strokovnjakov zrakoplovnih društev, kateri potem morajo jamčiti za zanesljiv polet. Vkljub neumornemu prizadevanju se dosedaj ni posrečilo takih strokovnjakov v Avstriji dognati. Mogoče bo imel Renner prihodnje leto več sreče s svojim zrakoplovom, ker dosedaj si zrakoplov lahko sam v marsičem prekonstruira.

Sv. Križ na Murskem polju. V Ščavnici je utonil dne 10. novembra posestnik Anton Kosi iz Gajšovec. Kakih 500 metrov pred svojo hišo je hotel priti preko Ščavnice, ki pa je bila precej narastla. Kosi je v vodi zgrešil pot in je pred očmi svoje žene izginil v valovih. Nesrečno zapušča ženo in 14 otrok. Trupla dosedaj še niso našli.

Mladeniški telov. tečaj v Petrovčah

od dne 29. nov. do 4. dec. 1910.

Dnevni red.

V torek, dne 29. novembra: Ob 7. uri sv. maša. Ob 8. uri otvoritev tečaja. Od 8—11. ure redovne vaje, brat Čulk. Od 11.—12. ure zborovanje: Občinski volilni red, razlaga I. Zupanc. Od 2.—3. ure kakor od 11.—12. ure. Od 3.—6. ure redovne vaje br. Čulk. Od 6.—8. ure razlaga posameznih gibov redovnih vaj, brat Čulk.

V sredo, dne 30. novembra: Ob 7. uri sv. maša. Od 8.—11. ure proste vaje, brat Čulk. Od 11. do 12. ure predavanje: Deželni zbor in deželnozbornske volitve, razl. deželni poslanec g. A. Terglav. Od 2. do 3. ure kakor od 11.—12. ure. Od 3.—6. ure redovne in proste vaje, brat Čulk. Od 6.—8. ure sestanek: Kakšna naj bo naša mladeniška organizacija, dr. Jehart.

V Četrtek, dne 1. decembra: Ob 7. uri sveta maša. Od 8.—11. ure redovne in proste vaje, orodna telovadba: drog, bradlja, skok. Od 11.—12. ure predavanje: Državni zbor in državnozbornske volitve, predava deželni poslanec g. A. Terglav. Od 2.—3. ure kakor od 11.—12. ure. Od 3.—6. ure moreška (sabljanje), brat Čulk. Od 6.—8. ure fantovski večer.

V petek, dne 2. decembra: Ob 7. uri sv. maša. Od 8.—11. ure rajalni pohodi, redovne in proste vaje, orodna telovadba, brat Čulk. Od 11.—12. ure telovadba in zdravje. Od 2.—3. ure poglavje o varnosti, govori dr. A. Jehart. Od 3.—6. ure moreška, brat Čulk. Od 6.—8. ure „Zlata knjiga“, dr. A. Jehart.

V soboto, dne 3. decembra: Ob 7. uri sv. maša. Od 8.—12. ure vzorna telovadna ura, brat V. Jeločnik. Od 2.—3. ure tehnično predavanje, brat V. Jeločnik. Od 3.—6. ure rajalni pohodi in moreška, brat V. Jeločnik. Ob 6. uri seja predsedstva in načelstva Savinjskega okrožja Orlov.

V nedeljo, dne 4. decembra: Ob 8. uri pridiga in sv. maša. Udeležba v kirojih. Od 9.—12. ure vzorna telovadna ura, brat Jeločnik. Od 2.—3. ure kakor od 9.—12. ure. Ob 3. uri (občni zbor društva „Gospodar“). Sklep tečaja. Javna telovadba.

Koroško.

Celovec. Čedalje bolj se zapostavlja Slovence na Koroškem. Posebno glede nastavljanja učiteljev in profesorjev na zavodih, katere pohajajo slovenski dijaki, se postopa tako, kot bi sploh Slovencev na Koroškem ne bilo več. Dve nemškonacionalni društvi: „Deutscher Beamtenverein“ in „Deutscher Volksrat“ se trudita na vso moč, da bi se na slovenskem delu Koroške izrinili slovenski uradniki iz vseh učnih zavodov in državnih uradov. Ko je bila o tem debata v koroškem deželnem zboru, je poslanec Grafenauer pobijal nemška čitanja, da nimamo koroški Slovenci dovolj akademično izobraženih uradnikov, s tem, da je prečital imena 20 koroških Slovencev z akademično izobrazbo, ki morajo službovati izven Koroške. Najhujše se potiskajo slovenski uradniki iz celovškega učiteljišča in državne gimnazije v Celovcu in Beljaku. Na Apihovo mesto na učiteljišču je bil imenovan Nemeč Pettauer, ki nima niti izpita iz nemščine, ki se je zahtevala. Slovenec, ki je prosil za to mesto, je seveda propal. Na beljaški gimnaziji bo po rajnem prof. Wanku nastavljen nek Heccele kot učitelj slovenščine, akoravno še niti izpita nima. Da bi se ga lahko nemoteno nastavilo, se v razpisu ne zahteva več izpita iz slovenščine. Tako se postopa s koroškimi Slovenci. Ustvariti se hoče položaj, da bi bilo Slovencev onemogočeno študirati na koroških državnih učnih zavodih. Vlada pa vse to mirno gleda.

Nazaj k sv. kat. cerkvi.

Na Angleškem je v novešem času konvertiralo več anglikanskih duhovnikov, kakor je poročal časopis „Wächter“. V mestu Brighton (ok. 130.000 lj.) sta v istem času izstopila iz službe dva anglikanska župnika z vikarjema vred in se podala v naročje sv. matere kat. cerkve. Tudi duhovnik John Knox (izgovori Noks) je konvertiral. Ta Knoks je potomec znanega škotskega reformatorja Johna Knoxa, kateri je to na

Škotskem, kar Luter na Nemškem. Rojen je bil leta 1505, umrl 1572, v Genevi se je seznanil s Kalvinom in nesel seme nove vere na Škotsko. Ta Knox je bil največji sovražnik nesrečne škotske kraljice Marije Stuart (umorjena 1587.) In potomec tega reformatorja — nesrečnega spomina — je konvertiral, kakor da bi hotel on to popraviti, kar je prejšnji pokvaril. Vistem mestu Brighton je še tudi en drug anglikanski duhovnik prestopil h katoliški cerkvi; tedaj v istem mestu 5 duhovnikov skupaj. Razvidno je, da ti prestopi vzbujajo veliko pozornost v celi Angliji, in splošno se pričakuje, da ti niso zadnji in da bo tem hvalevrednim vzgledom duhovnikov sledilo tudi veliko lajkov.

Tudi tukaj lahko velja, duhovnik ne gre sam v nebesa, temveč peje s seboj veliko čredo svojih, ki so mu sledili kot svojemu pastirju; zato pa se tudi tukaj smejo pričakovati sadovi teh konverzij. Ob priliki nekega misijona v eni katoliški cerkvi v mestu Brighton, je bilo 42 konverzij. Tudi v Švici se kaže v nekaterih krajih precej močno domotožje — da rabim ta izraz — po katoliški cerkvi.

Ti dogodki, te konverzije znanili in imenitnih mož, ki imajo velik upliv na ljudstvo, so jako tolažljivi, posebno pa v tem času, v tej dobi modernega paganstva, ko jih toliko odpade, ko jih toliko zapusti svojo mater, katoliško cerkev, v nadi zunaj te edino zveličavne cerkve kaj boljšega najti in doseči svoj cilj. Pravim: v tej dobi, ko se jih da toliko zapeljati po slabih časopisih, ki toliko pišejo, ki toliko bodisi zlaganega bodisi resničnega smradu skupaj prinašajo iz katoliških krogov, in na tak način dobe nekako mržnjo do sv. cerkve, in posledica tega je, da nazadnje tudi sami odpadejo.

Ce pomislimo nadalje, kdo odpade in kdo konvertira, lahko s ponosom rečemo, in to je tolažljivo za nas, da odpadejo le slabi kristjani, ki itak ne delajo nobenih časti sv. cerkvi, temveč le sramoto; a nasprotni pa konvertirajo taki, ki nam delajo čast. Torej: slabi kristjani zapuščajo sv. cerkev, a velike, plemenite, dobro poučene osebe pa mislijo in delajo drugače.

Narodno-obrambno delo

Za „Slov. Stražo“ se je nabralo na gostiji Valentina Dobaja in Marije Žavcer pri Sv. Križu nad Mariborom 11 K 86 v. — Slava takim zavednim Slovencem!

Na pomoč našim malim. V „Grazer Tagblattu“ poziva neki graški nemški ženski odbor Nemce in pa Nemke, naj darujejo za nemško božičnico, ki se priredi v Št. Ilju skupno za obe šulterajnski šoli v Št. Ilju in Ceršaku. Dolžnost slovenskih rodoljubov je, da po možnosti prispevajo, da se tudi za slovenske otroke na naših šolah ob jezikovni meji priredi malo božično veselje.

Narodno-obrambno delo. Ker hočemo, da bi se naše narodno-obrambno delo vedno bolj sistematiziralo, smo poskrbeli, da bomo imeli o petkih izvirna poročila o manjšinskem delu med Čeli. S tem hočemo na eni strani dati našim narodnim delavcem priliko, da se na čeških vzgledih pouče, na drugi strani pa mislimo, da bo živahno delovanje med Čehi vplivalo vspodbujevalno na našo javnost in se bo agilnost za „Slovensko Stražo“ krepko povzdignila. — Uredništvo.

Letošnji zapis v češke šole na južnem Češkem. Tozadevno prinaša zanimiva poročila glasilo Narodne Jednote Pošumavske „Pošumavi.“ Na južnem Češkem je v celem 17 mafičnih (Češka Šolska Matica) in 40 javnih ljudskih šol s češkim učnim jezikom. V šolskem letu 1909-1910 je pohajalo v te šole 12.240 otrok, letos pa se jih je zapisalo 12.540. Celotni prirastek znaša torej 300 otrok. V Budjevicah imajo Čehi 80 razredov, ki jih je obiskovalo lani 4594, letos pa 4638 otrok. V Budjevicah ne hodi noben češki otrok v nemško šolo! V drugih krajih pa razmere niso tako lepe. V krajih, kjer so češke šole, hodi 1231 čeških otrok v nemške šole. Vzroki tega neveselega pojava so: mešanost rodbin, strah pred izgonom iz stanovanj in dela, pritisk hišnih gospodarjev, nezavednost, krajevne razprtije, božičnice in šolske kuhinje v nemških šolah, v enem kraju igra tudi nezadovoljnost z mafičnim učiteljem veliko ulogo.

„Deutscher Böhmerwaldbund“ je nemška „obrambna“ organizacija, ki deluje proti češki Narodni Jednoti Pošumavski. Sedež ima v Budjevicah. V septembru je razpošiljal zaupne okrožnice, kjer je pozival nemške delodajalce, naj odpovejo češkim delavcem delo in si najemajo Nemce, ki se izseljujejo iz Ogrskega. Nemški delodajalci sami pogosto niso zadovoljni s to gonjo, ker so češki delavci bolj marljivi kot pa ti razni individui, ki jih iz vseh strani importira „Deutscher Böhmerwaldbund.“

Otvoritev meščanske šole. Dne 20. listopada se je otvorila slovesno češka meščanska šola v Troubelicah. Največ zaslug za to si je pridobila Nar. Jednota olomuška, občinski odbor in odbor N. J. v Troubelicah. Dopoldne je bila maša, po obedu pa blagoslovljenje nove šole. Nato je sledil okrajni shod Narodne Jednote, slavnostna akademija in pa gledališka predstava.

Ustanovni občni zbor N. J. za Holešovsko se je vršil dne 20. listopada. Iz novega odbora naj izhaja krepka inicijativa za notranje narodno delo v okraju samem, za očiščenje mesta v narodnem oziru, za gospodarsko povzdigo.

Z Lešne. Na shodu N. J. dne 6. listopada je predaval nadučitelj Karliček o pomenu češke knjige

ter o nalogah N. J., ki naj deluje v čeških, mešanih in nemških krajih. Mestni župnik je izrazil željo, naj bi bila Jednota v resnici enota vseh strank in posameznikov in naj bi imela pred očmi vedno razvoj češke stvari, ki je za vse enako sveta.

„Katoliški učitelj“ opozarja na „narodno“ delo manjšinskih učiteljev ter prinaša zanimivo vest, da je bil zastopnik Narodne Jednote v Olomucu na shodu „Svobodne Misli“ v Bruselju. Zato pa kliče: Naše geslo je, kar najhitreje „Katoliški pedagogij“, ki nabirajo zanj že denarne prispevke.

Narodna Jednota za jugozahodno Moravsko je slavila v nedeljo dne 20. listopada 25letnico svojega obstoja s slavnostnim občnim zborom v Besedinem domu v Brnu. Na predvečer je bila gledališka predstava v Katoliškem domu, v nedeljo popoldne pa velika akademija, na kateri je govoril cesarski svetnik Maša. K temu jubileju je izdala N. J. spominsko knjigo, ki opisuje obstanek, razvoj in delo v Jednoti. Ustanovitelj Jednote je bil Leander Čech. Knjiga prinaša tudi slike manjšinskih šol, diagrame, ki osvetlujejo delo in razvoj Jednote. V dnevih od 13. do 20. listopada je bila jubilejna razstava, kjer se je videlo tudi mnogo diagramov, fotografij in slik šol, študije za novi društveni diplom. Na razstavi je bilo več samostalnih oddelkov. Razstavo je obiskal tudi deželni namestnik moravski Heindol ter se izrazil o njej zelo pohvalno.

Književnost in umetnost

Časopis za zgodovino in narodopisje, združen 3. in 4. snopič 7. letnika, je izšel. Posvečen je Stanku Vrazu. Prva stran ima naslednje besedilo: „Spominu Stanku Vrazu posvečuje Zgodovinsko društvo.“ Vsebina: I. Razprave: Dr. Prijatelj Iv.: Vrazovo potovanje po Slovenskem. — Dr. Kidrič Fr.: Paberki o Vrazu. — Beranič Davorin: Vrazovi zapisi narodnih melodij. — Dr. Murko M.: Vrazove za tisk pripravljene slovenske pesmi. — II. Mala izvestja: Dr. Prijatelj: Nekaj Vrazovih slovenskih dopisnikov. — Dr. Štrekelj Karl: Drobnosti o Vrazovem delovanju. — Dr. Murko: Vraz v Solčavi. — Dr. Kidrič: Herzog kot srednik med Vrazom in Grünom. — III. Dr. Kidrič: Bibliografija Vrazovih spisov in korespondenc. — IV. Društvena poročila. — V. Imenik društvenikov leta 1910. — Urednik „Časopisa“: Anton Kaspret, c. kr. profesor v Gradcu, Klosterwiesgasse 9, II. — Redni udje Zgodovinskega društva dobivajo „Časopis“ brezplačno, cena za neude je 6 K na leto. Sedmi letnik (1910) stane 7 K. „Časopis“ izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru.

„Osmero blagrov ali nauk osrečnem življenju.“ Ravnokar je izšla v drugi izdaji velezanimiva knjiga: „Osmero blagrov ali nauk o srečnem življenju.“ Spisal Anton Kržič. Samozaložba. Prodaja Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Cena 1.60 K broš., 2 K v platno vezano, za pošto 20 v. Knjiga opisuje najimennitnejši predmet v človeškem življenju: našo srečo! Knjiga je spisana na zanesljivi podlagi: zemeljsko srečo si pridobi le oni, ki tako živi, da si zasluži večno srečo v nebesih, ker je ista pot do časne in večne sreče. Torej je to delo hkrati nekakšna preprosto pisana apologetika. To ime zasluži še tembolj, ker najnevarnejša krivoverstva nove dobe slone u prav na napačnem umevanju človeške sreče. Tudi v istem smislu je nekakšna izpopolnitev „Knjige o lepem vedenju“ in „Zlate knjige.“ Naslov: „Osmero blagrov“ je opravičen v tem, ker je vsa stvarina zasnovana in razpredeljena na podlagi onih čednosti, ki jih je Jezus posebno poveljeval. Knjiga je precej obširna in se je še nekoliko povečala v novi izdaji. Pisatelj je namreč hotel temeljito rešiti ta problem, ter se ozirati kar moč na vse, kar se mu je zdelo bistveno potrebno v pojasnilo tega predmeta. Hkrati je pa obravnava tudi zato bolj obširna, ker se na kratko ne da dovolj mikavo pisati. Obravnavajo se v knjigi zlasti te-le reči: V uvodu: Kaj je sreča in kako se da pridobiti. I. Bogastvo in uboštvo, delo in počitek ter štedljivost. II. Napuh in ponižnost; zdravila zoper jezo. III. Trojni vzrok naše žalosti: kes, nadloge in skrbi, zdravilo zoper to trojno zlo. IV. Krotenje bližnjika v misljenju, govorjenju in dejanju doniša obilno srečo. VI. Čistost je najboljši vir naše sreče. VII. Mir z Bogom, z ljudmi in s seboj doniša zadovoljnost, srečo. VIII. Če ostane še kaj bridkosti, jo odvrne nauk o izredno veliki koristi trpljenja. Konec: Kako nauke o sreči izvrševati in si v prid obračati.

Narodno gospodarstvo.

V kakšni razdalji eno od drugega se ima saditi sadno drevje na stalnem prostoru? Če se vsadi sadno drevje preveč na gost, ne dobi dovolj svetlobe, zemlja se preveč obsenči, vsled česar se ne more dovoljno segreti, a ob enem drevo drevesu živež krađe, ker segajo korenine enega drevesa med korenine drugega. Saditi se mora torej sadno drevje na tako razdaljo, da se to ne zgodi. Čim obsežnejšo kruno pa drevo napravi, tolikanj večji obseg zavzema korenine, zato je vsaditi na primer hruške in jablane na večjo razdaljo nego češplje, marelice itd. Jablane, hruške in češnje naj se sadijo 10 m, slive, češplje, višnje, marelice in breskve po 4 do 6 m razen. Razdalja, na katero se imajo saditi posamez-

na sadna plemena, pa odvisi nadalje tudi od dobrote zemlje. V dobri zemlji, kjer krepko poganja, je treba saditi na večjo razdaljo, nego v pusti zemlji, kajti na slabjši zemlji drevje šibkeje raste, zato se pa lahko sadi bolj na gosto.

Zadružništvo na visokih šolah. Na dunajskem vseučilišču so letos prvokrat uvedena predavanja o avstrijskem zadružnem pravu. Predava se vsak teden po eno uro. Na visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju se bo vsak teden po dve uri predavalo o kmetijskem zadružništvu. — Na nemško-češki kmetijski deželni akademiji so letos tudi prvokrat uvedli predavanja o zadružništvu in zadružnem pravu, ter je za ta zelo važni predmet odločenih v zimskem tečaju po dve uri in v letnem tečaju po ena ura na teden.

Kartel lesnih trgovcev. „Il Sole“ v Milanu poroča, da so lesni trgovci iz Bukovine, Sedmograškega in Rumunskega sklenili kartel. Tvrde, ki so združene v tem kartelu, imajo do 80% evropskega lesnega transporta v svoji oskrbi. Že dosedaj znaša letni promet te trgovine 100 milijonov kron. Svoj sedež bo imel kartel na Dunaju ali pa v Budimpešti. Delovati začne kartel s 1. jan. 1911. Italijanska tvrdka Ric. Gualino je pristopila k kartelu in bo 20% potrebne množine lesa preskrbela.

Kletarski tečaji. V primeri z drugimi, bolj naprednimi vinogradnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopinji. Zaradi tega je zlasti zdaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker je drugače nemogoče s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, če ne zna iz njega pripraviti tako pijačo, kakoršno se dandanes po svetu zahteva? Ravnofako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom, znanje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posodo in z vinom neohodno potrebno, — kajti iz najbolj žlahtne kaplice z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgnjusnejšo pijačo. Nujna potreba torej je, da se naši vinorejci z vso energijo poprimejo umnega kletarstva. Kmalu pride čas pretakanja vina. Vinorejec, vzemi v roke knjige, ki obdelujejo pravilno ravnanje z vinom. Vprašaj za svet tudi večšake. Najbolj pripravi za pouk o umnem kletarstvu so pa večdnevni kletarski tečaji, kakor jih na primer prireja kranjski deželni odbor. V letošnji zimski sezoni se bode pri državni vzorni kleti v Rudolfovem priredilo več trodnevnih kletarskih tečajev. Praktična in teoretična predavanja bo imel c. kr. vinarski nadzornik B. Skalicky.

Tolstoj.

Tolstojev pogreb. Priprost je bil pogreb grofa Tolstoja. Brez vsakih ceremonij in govorov so pokopali Leva Tolstoja v domači vasi Jasni Poljani. Na zadnjem potu ga je spremljalo nekaj ožjih prijateljev in sorodnikov in vsi njegovi mužiki. Položili so ga v grob, izkopen od kmetov. Na tem gričku bo počival ruski apostol v miru in samoti. Krsto so nesli iz hiše sinovi Tolstoja, kmetje in dijaki. Množica, ki je stala okoli hiše, je padla na kolena in pela koral: „Pamjat večnaja.“ Grob obdaja devet hrastov. Najprej so šle deputacije, pevci in nosilci vencev, krsti so sledili grofica in sorodniki pokojnika. Ob 3. uri je dospel sprevoz do groba. Ves čas pogreba je množica klečala pevajoč koral „Pamjat večnaja.“ Čez pol ure je bil sveži grob pokrit z venci. Nagrobnih govorov ni bilo. Neki neznanec je vskliknil: Veliki Lev je umrl! Ob 4.30 je bila pogrebna slavnost pri svojem koncu.

Razgled po svetu.

Zakladi na morskem dnu. V prvih letih minulega stoletja se je ob holandski obali blizu nekega otoka razbila angleška vojna ladija „Lutine“, na kateri se je nahajala svota 1.200.000 ster. lir (okolo 30 milijonov kron). Ladija se je čim dalje bolj pogrezala v pesek, ki jo je končno zakril popolnoma. Napravili so razne poskuse, da bi dvignili dragocen tovor, ali dela so bila v globočini 30 metrov zelo težavna, dokler se ni sredi minolega stoletja osnovalo društvo, ki je pričelo delovati s primernimi aparati in stroji, in tekom časa so res spravili na dan kakih 100.000 sterl. lir, večinoma srebrnega denarja. Tedaj so ustanovili poseben urad, ki je točno kontroliral izpremembe na morskem dnu, vodil dela potapljačev in od časa do časa poročal o vspehu istih. Ker se je ladija čimdalje bolj pogrezala v pesek, niso stroški več pokrivali pridobivanja, in konec sedemdesetih let so izostala vsa poročila, a potem so tudi vstavili vsa nadaljna dela. Sedaj pa hočejo zopet poizkusiti, da dvignejo zaklad in sicer je to nalogo prevzela National Salvage Association, katere družba je bila ustanovljena v svrhu, da dviga iz morja zaklade na ladjah, ki so se potopile ob južno-afriški obali. Kakor je predsednik družbe te dni na shodu delničarjev poročal, je ta družba (pod zelo ugodnimi pogoji nakupila aparate in stroje prejšnje družbe (New Lutine Company) in je stopila v dogovor z nizozemsko vlado. Potopljeno ladijo „Lutine“ bodo skušali z novimi, močnejšimi stroji osvoboditi peska in potem dvigniti zaklade, ki se nahajajo še v ladiji.

Za nakup

modno blago za ženske obleke, svilnate in druge robce, vse vrste najboljša perilno blago, vsakovrstno sukno za moške obleke, površnike, fino sukno za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naramnice, nogavice, dežnike, obrisače, mizne prte, odeje, preproge, zastore, razni cvilili, perje itd. priporoča

modna in manufakt. trgovina

M. E. ŠEPEC

Maribor, Grajski trg,

Urarski učenec

iz poštene hiše, ki je priden in vreden fant, se takoj sprejme pri urarju Fr. Burešu Maribor, Tegthof. ulica blizu glavnega kolodvora. 180 XXXXXXXXXXXX

Gostilna z lepim sadnim vrtom v Vosku pri Mariboru se proda. Vpraša se v Mariboru, Mišinska ulica 15. 907

Pridobivajte za „Stražo“ novih naročnikov!

Za božič in novo leto

priporoča trgovina s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem

Goričar & Leskovšek, Celje.

Svileni, barvani in krep papir v vseh barvah, podobice za jaslice, narejene jaslice, zlato peno, barvo za mah, perje za cvetličice, žico itd.

Dopisnice za božič in novo leto

v največji izbiri po najnižjih cenah. — Okraski za božično drevo in umetne cvetličice. Kasete, albumi za poezije, slike in dopisnice v veliki izbiri.

OSTANKI

parhaste za ženske obleke po 20 m trpežni K 10.—. Zelo močni K 12.— posebno fini K 14.—, hlačevine za moške obleke, dvojne širjave po 10 m močni K 14.— zelo trpežni K 17.— posebno fini 20 K, čez 20 K franco razpošilja

: narodna veletrgovska hiša :
R. Stermecki : Celje.

Veletgovina špecerijskega blaga in deželnih pridelkov Anton Kolenc: Celje

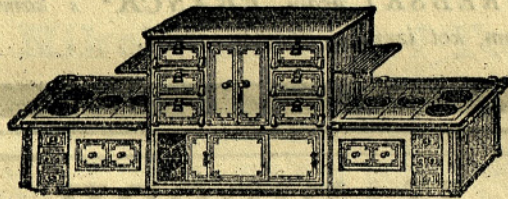
Narodni dom in Graška cesta 22 v lastnih hišah.

Naznanja, da kupuje vsakovrstne deželne pridelke vsako množino po najvišjih dnevnih cenah, osobito suhe gobe, laneno seme, fižol, kumno, vsakovrstno žito, konoplje itd. ter sadje sveže in suho.

Priporočam se gospodom kolegom trgovcem za nakup vedno svežega špecerijskega blaga in deželnih pridelkov, ker jamčim za pošteno in dobro postrežbo po najnižjih dnevnih cenah. — Gospodom duhovnikom priporočam vsakovrstne sveče, kadilo in olje za cerkve.

Slavnemu občinstvu zagotavljam točno in solidno postrežbo z vedno svežim blagom in najnižjih cenah. Nadalje premož na cele vozove, debel K 2-10, droben po K 1-40 100 kg na dom postavljen v Celju, drugam, po dogovoru. 148 Pismena naročila se z obratno pošto izvrše.

Tovarna za peči H. KOLOSEUS Wels, Gorjuje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa, emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele, restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparom, s plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni Kolosens-štedilniki in manj vredni izdelki naj se vračajo. Ceniki zastoj.

Trgovina špecerijskega blaga

Milan Hočevar Celje

Zaloga pražene kave „Au Mikado“.

Priporoča za tekoči čas pod zagotovitvijo točne in solidne postrežbe:

ruskega in kitajskega čaja, pristnega jamajka ruma, slivovke, brinjevca, konjaka in raznovrstnih likerjev. Sveže rozine, grozdice, civebe, mandelne, lešnike, orehe, bosanske češplje, strdi itd.

Živinorejcem nudim za pitje svinj dobro znanega „Lucculus“, mastina in klajno apno. Ob času setve opozarjam p. t. kmetovalce, da se dobi v moji zalogi zanesljiva, kaljiva semena za polja in vrtrove.

Tudi priporočam raznovrstnih, voščenih in drugih sveč, kadilo in olje.

177

Izvrstni molitveniki

SO:

Herg. Venec pobožnih molitev in sv. pesmi . . . K 3-50
Rozman, Dekliške bukvice „ 3—
Venec svetih pesmi . . . „ 2—
Priatelj otroški . . . „ 40
Sv. Opravilo . . . „ 1-35

Vsi ti molitveniki se dobijo tudi v zlati obrezi in stanejo potem okoli 50 vinarjev več. Poština znaša 20—30 vin. za 1 knjigo.

Trgovina fiskarne sv. Cirila
v Mariboru.

Restavracija

Narodni dom v Mariboru.

Izborna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.

Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljon. Sobe za tujece.

Za obilni obisk se priporoča

37

Lojzika Leon.

Štefan Strašek v Celju Kovačeva ulica.

165 priporoča svojo zalogo čevljev in izdelovanje čevljev. Velika izbira za gospode, dame in otroke od najfinejše do najcenejše izvršitve.

Gamaše, galoše, raznovrstne domače čevlje, prave juhtne in druge športne čevlje.

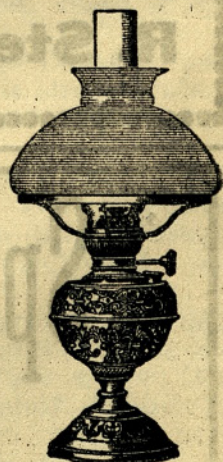
Edina štaj. narodna steklarska trgovina
na debelo in na drobno

Franc Strupi : Celje Graška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe.

Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in priv. stavbah.

..... Najsolidnejša in točna postrežba.

Brzjavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzjavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamnoseško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška
... obrt s strojnim obratom. ...

Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnice, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamnov in cementa. ...

Specialna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in krstnih kamnov itd. ...

Brušenje, puliranje in struganje kamna s stroji. ...

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granitov in sijenitov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih rodbinskih grobišč (rakev). ...

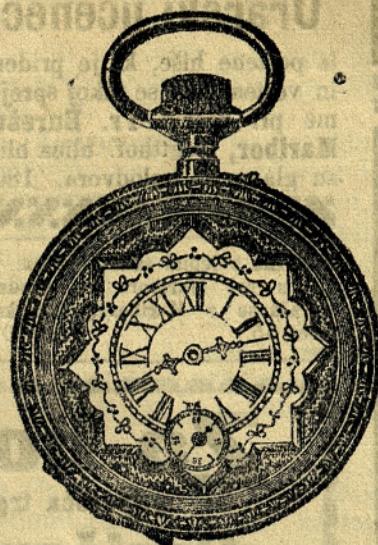
Tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov s šamotnim ali cementnim tlakom. ...

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idoših marmornih vrst v vseh oblikah. ... Popravljanje spomenikov, udela- vanje napisov v ista. ...

Kleparska dela
 kakor tudi uvajanje
 vodovodov, plina, stre-
 lovodov, hišnih
 bizojavov telef. nov
 id. sprejemam in iste izvršim
 točno in hitro
 Ig. Zalokar klesar Brežicah.

Novo izšlo
 v Tisk. sv. Cirila
 v Mariboru:
**Prošnje za domo-
 vinstvo.**
Tedensko poročilo
o nalezljivih
bolezni.

Edina špecijska tvrdka za katoliška društva.
Društvene znake
 v vseh izpeljavah in raznih cenah, kakor tudi čast-
 ne znake, žblje za zastave in podobe svetnikov v
 emailu. — Broše, obeske in častna darila izdeluje
 in pošilja v zmernih cenah graver
Stanislav Mrkwicka Dunaj VII.
 Zieglergasse 67.
 Vzorec slav. društvo brezplačno!

Svoji k svojim
Urar, očalar
in zlatar
Franjo Bureš
Maribor
 Tegethofova cesta 39
 perš kolodvorom, priporoča
 svojo bogato zalogo zlat-
 nine, srebrnine, ur i. t. d.
 po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in
 jasnim glasom iz najboljših tovarn.
 Priznane najboljše igle za gramofone.
 Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Vage
 za vagone, voze (most-
 ne), centimalne, škalo-
 decimale, za živino,
 tablicove in vsake dru-
 ge vrste za gospodarske
 in obrtniške namene iz-
 deluje ter priporoča po
 nizkih cenah
Jos. Kaláb,
 tovarna za vage,
 Brno, Zidenice Moravsko.
 80 slovanska obrt.

Mlad, pošten krojaški po-
 močnik, išče dela pri kakem
 mojstru v Mariboru ali kjer
 koli. Ponudbe pod „Krojaški
 pomočnik“ M. F. poste re-
 stante Maribor. 389

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani
 Dunajska cesta 19 : v Medjatovi hiši v pritličju : Dunajska cesta 19
 155 sprejema:
 1. zavarovanja vsakovrstnih po-
 slopij, premičnin in pridelkov
 proti požarni škodi;
 2. zavarovanja zvonov proti po-
 škodbam.
 Pojasnila daje in sprejema ponudbe
 ravateljstvo zavarovalnice ter postreže
 na željo tudi s preglednicami in ceniki.
 Ta edina slovenska zavarovalnica
 sprejema zavarovanja pod tako u-
 godnimi pogoji, da se lahko meri
 z vsako drugo zavarovalnico.
 V krajih, kjer še ni stalnih poverje-
 nikov, se proti proviziji nastavlja
 spoštovane osebe za ta zaupni posel.
 Postavno vloženi ustanovni sklad
 jamči zavarovancem popolno varnost.
Edina domača zavarovalnica! Svoji k svojim!
Glavni zastopnik za Štajersko : Gospod Fran Pograjc, Maribor,
 Fabriksgasse 21, blizu Nar. Doma.

Slovenska trgovina
J. N. Šoštaric, Maribor
 samo Glavni trg šte. 9
 priporoča p. n. občinstvu svojo veliko
 zalogo svakovrstnega najnovejšega in
 najmodnejšega blaga iz samo prvih in
 najboljših tovarn.
 z modnim in manufakturnim blagom
 ter krojaškimi potrebščinami - - -
 Postrežba točna in stroga solidna. :: ::

Na debelo! Na drobno!
Priporoča se
edina narodna trgovina
 galanterijskega, norimberškega in modnega blaga, kakor
 tudi igrač.
Prica & Kramar v Celju
 na voglu Graške- in Krožne ceste. 68

Škodovati
 Vam ne more ako pišete takoj
 po nove vzorce od ženskega ali
 moškega blaga, katere razpošilja
 proti vrnitvi franko narodna
 veletrgovska hiša
R. Stermecki, Celje.

Umetni zavod za slikanje na steklo
Maks Tušek : Ljubljana
Sv. Petra nasip št. 7
 se priporoča pred. duhovščini in cerkvenim predstojnikom
 za izdelovanje slikanih cerkvenih oken, in vse v to
 ko spadajoča dela po najnižji ceni.
 Načrte in proračune na razpolago.

Cerkveni in sobni slikar in pleskar
Franjo Horvat
MARIBOR, Kasinoasse šte. 2.
 Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu ob-
 činstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob,
 društvenih odrov, napisov na steno,
 deske, plošče in steklo ter za
 vsa v pleskarsko in slikar-
 sko stroko spadajoča
 : : dela. : : 53
 Postrežba točna! : : : : Cene nizke!

NASIM GOSPODINJAM
 priporočujemo priznane najboljši pridelatek za kavo
 „ZAGREBSKI pravi FRANK“ s kavnim
 mlinčkom, kot izvrstni domači izdelek. 52

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,
 registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).
Hranilne vloge
 se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
 vadno po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4 1/2%.
 Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se spre-
 jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
 stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so
 poštne hranilne pološnice na razpolago (šek konto
 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.
Posojila se dajejo
 le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni
 varnosti po 4 3/4%, na vknjižbo sploh po 5%, na
 vknjižbo in poročstvo po 5 1/2%, in na osebni
 kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastave vre-
 dnostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih za-
 vodih prevzame posojilnica v svojo last proti po-
 vrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
 7 krov. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica
 brezplačno, stranka plača le koleke.
Uradne ure
 so vsake sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
 in vsake soboto od 8 do 12 dopoldne, izven
 praznikov. — V uradnih urah se sprejema in iz-
 plačuje denar.
Pojasnila se dajejo
 in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 9.—12.
 dopoldne in od 2.—5. dopoldne. 6